

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: برنامه ریزی درسی

گروه: علوم انسانی

مصوبه جلسه ۲۰۰ مورخ ۶۹/۴/۱۰ شورای عالی برنامه ریزی آموزش عالی

نسخه بازنگری شده مورخ ۹۳/۷/۲۷

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مصوبه جلسه مورخ ۹۳/۷/۲۷ شورای رؤسای گروه های برنامه ریزی آموزش عالی

- ۱- با استناد به آیین نامه واگذاری اختیارات برنامه ریزی درسی مصوب ۱۳۷۹ برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی (مطالعات برنامه درسی) پیشنهادی دانشگاه خوارزمی در جلسه مورخ ۹۳/۷/۲۷ شورای رؤسای گروه های برنامه ریزی آموزشی وزارت تصویب شد.
- ۲- برنامه درسی بازنگری شده مذکور از تاریخ تصویب جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی مصوب جلسه ۲۰۰ مورخ ۶۹/۴/۱۰ شورای برنامه ریزی می باشد.
- ۳- این برنامه از تاریخ تصویب برای تمامی دانشگاه ها و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی کشور که طبق مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فعالیت می کنند برای اجرا ابلاغ می شود.
- ۴- این برنامه برای دانشجویانی که بعد از تاریخ تصویب برنامه، در دانشگاهها پذیرفته می شوند لازم الاجرا است.
- ۵- این برنامه از تاریخ تصویب به مدت ۵ سال قابل اجراست و پس از آن قابل بازنگری است.

عبدالرحیم نوده ابراهیم

دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

نوده ابراهیم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شخصیات کلی، برنامه و سرفصل درس های

دوره کارشناسی ارشد

مطالعات برنامه درسی

(Curriculum Studies)

گروه علوم انسانی

فصل اول

مشخصات کلی برنامه

مقدمه

در سطوح جهانی، یکی از شاخص های مهم ارزیابی جوامع، کمیت و کیفیت منابع انسانی و به عبارتی سرمایه های انسانی است. طبیعتاً امکانات و ابزارهای رشد و افزایش این سرمایه، یعنی نظام های رسمی آموزش و پرورش از مرحله ی پیش دبستانی تا آموزش عالی در یک جامعه، از حساسیت های عمده ای برخوردارند چرا که رسالت و نقش اصلی آنها توسعه ی سرمایه ی انسانی است.

نظامهای آموزشی از جمله مهمترین نهادهای یک جامعه منظور می شوند که به آموزش و پرورش و نیز تربیت و آماده ساختن نیروی انسانی می پردازند. به طور کلی، این نظامها باید در راستای اهداف اشان نسبت به پاسخگویی به نیازهای واقعی جامعه در زمینه های مختلف از کارآمدی و اثر بخشی لازم برخوردار باشند. لازمه این امر آن است که هر نظام آموزشی، خواه در آموزش رسمی و خواه در آموزش مداوم، از کیفیت لازم برخوردار باشد.

در اسناد بالادستی (قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴، برنامه ۵ ساله پنجم توسعه، و سند نقشه علمی کشور) به توسعه آموزشی و علمی کشور اهمیت خاصی داده شده است. این اهمیت در صورتی از اندیشه به عمل در می آید که علاوه بر تدوین برنامه های توسعه نظام های آموزشی کشور سازو کارهای لازم برای پایش و ارزیابی کیفیت این برنامه ها وجود داشته باشد.

با توجه به این نقش مبنایی و حساس، بهره مندی نظام آموزشی جامعه از عناصر متعدد با کمکیف مناسب همچون برنامه ریزی های حسابگرانه همراه با آینده نگری، جامعیت، انعطاف پذیری آگاهانه و مداومت، امری ضروری است. یکی از مراحل مهم نظام آموزش رسمی، آموزش عالی است که در تاریخ شکل گیری و تحول خود مسیر پرفراز و نشیبی را طی کرده و به تناسب شرایط، زمینه ها، نیازها و اهداف، وظایف متعددی را دنبال نموده است (عارفی، ۱۳۸۴).

در تمام جوامع دو نوع آموزش رسمی و غیر رسمی رایج است که به طور معمول اهداف و نیازهای جامعه و موسسات بیشتر از طریق آموزش رسمی انجام می گیرد. لذا متطقی است که بگوییم این آموزش ها باید از توالی و انسجام بیشتری برخوردار باشد در حقیقت به قول فلیپ کومز از جامعه برخوردار بوده، موضعی نباشد. بنابراین آموزش رسمی، باید به تحولات شگرف و تاثیر این تحولات بر نظام آموزشی توجه بیشتری داشته باشد. با توجه به مسایل گفته شده و نقش آموزش عالی در مطالعه و مهارت آموزی در فراگیران، می توان گفت این مقطع سهم بسزایی در پیشرفت و رشد اجتماعی - اقتصادی جامعه دارد و از آنجا که برنامه های درسی دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی بازتاب دهنده اهداف این مراکز هستند ارتقای کیفیت برنامه های درسی در ارتقاء دانش، نگرش و مهارت فراگیران تاثیر چشمگیری دارد پس بازنگری و به روز نمودن برنامه های درسی (با توجه به تحولات و نوآوری های گوناگون در عرصه تبادل اطلاعات، تحولات اقتصادی، اقتصاد مبتنی بر دانش و...) توجه بیشتر متخصصان را می طلبد. از این روست که اصلاح و بازنگری برنامه های درسی در دانشگاه های پیشرفته جهان مطابق با تحولات روز صورت می گیرد زیرا تحولات جامعه باعث می گردد تا برنامه های درسی در خدمت جامعه باشد و نیازهای آنرا برآورده سازد. توجه لازم از سوی مسئولان به امر ارزیابی و بازنگری برنامه های درسی آموزش عالی می تواند گامی برای مطلوب تر ساختن برنامه های درسی و در نتیجه رشد و توسعه هر چه بیشتر آن باشد.

دانشگاهها زیر مجموعه نظام آموزش عالی در فرآیند توسعه کشورند و مراکزی که به تربیت و آماده ساختن نیروی انسانی کارآمد، شایسته و دارای مهارت برای پاسخگویی به نیازهای واقعی جامعه در زمینه های مختلف می پردازند. دانشگاه ها با بروندهای خود به جامعه عملاً در راه توسعه گام بر می دارند. اعتماد به نظام آموزش عالی و دانشگاه به

این دلیل در اولویت قرار گرفته است که با بهره گیری از دانش آکادمیک و دستیابی به فناوری می توان بسیاری از موانع و مشکلات جامعه را به منظور رسیدن به توسعه ی همه جانبه رفع کرد. امروزه در جهان تمام جوامع یا توسعه یافته اند یا در تلاش برای رسیدن به توسعه اند. در این میان، دانشگاه ها به دلایل انکارناپذیری به عنوان یک موتور محرک، تاثیر گذار و هم تاثیر پذیر بوده اند (فریدون، ۱۳۸۳).

علل اساسی ضعف دانشگاه‌ها در کشورهای جهان سوم در نوشته‌های بسیاری مورد بررسی قرار گرفته است. بیشتر دانشگاه‌ها در این کشورها از نظر ساختار و عملکرد، دانشگاه‌های قدیمی جوامع صنعتی را الگو قرار داده‌اند. بسیاری از برنامه‌های ملی توسعه دانشگاه‌ها، تقلیدی از دانشگاه‌های کشور های توسعه یافته بوده است (منصوری، ۱۳۸۰).

ساختار دوره :

طول دوره کارشناسی ارشد ۲ سال و پس از دوره کارشناسی است. نظام آموزشی واحدی بوده و کلیه دروس نظری و عملی در مدت چهار نیمسال تحصیلی ارائه و برگزار می‌شود. طول هر نیمسال تحصیلی ۱۸ هفته بوده و حداقل زمان لازم برای هر واحد درسی نیز یکساعت در هفته می‌باشد.

اهداف کلی:

- ۱) تربیت افراد متخصص در حوزه‌های برنامه‌ریزی درسی پژوهش و آموزش
- ۲) کسب آمادگی برای ورود به عرصه پیشرفته مطالعات برنامه‌ریزی در دوره دکتری

اهداف جزئی:

- ۱) شناخت مبانی فلسفی، اجتماعی، روانشناختی و... برنامه‌ریزی
- ۲) تقویت مهارت و خلاقیت و ابتکار دانشجویان در زمینه‌های نیازسنجی، تولید و ارزشیابی برنامه‌های درسی
- ۳) شناخت مشکلات و مسایل روز رشته مطالعات برنامه‌ریزی در ایران و جهان
- ۴) تقویت قدرت تجزیه و تحلیل برنامه‌های درسی
- ۵) کسب توانایی ویژه در ارتباط با یک دوره تحصیلی خاص (گرایشها)

اصول حاکم بر برنامه‌ریزی:

- ۱) حق انتخاب دانشجو
- ۲) پاسخگویی برنامه‌ریزی به نیازهای جامعه
- ۳) انعطاف
- ۴) پژوهش و پژوهش محوری
- ۵) فعالیت محوری
- ۶) اصل مشارکت دانشجو

فصل دوم

جدول درس ها

ساختار برنامه درسی:

ردیف	تقسیم بندی درس ها	تعداد درس ها	تعداد واحد	درصد از کل درس ها
۱	دروس جبرانی	۶	۱۲	-
۲	دروس پایه	۵	۱۰	%۴۰
۳	دروس تخصصی	۵	۱۰	%۴۰
۴	دروس اختیاری	۳	۶	%۲۰
۵	سمینار	-	۲	
۶	پایان نامه	-	۴	
۷	زیان تخصصی (۲ و ۴ واحد پیش نیاز در نیمسالهای ۲ و ۳)			

تبصره ۱: دانشجو موظف است پس از پایان نیمسال اول و قبل از شروع نیمسال سوم تحصیلی، موضوع پایان نامه خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و فعالیت پژوهشی خود را آغاز کند.

تبصره ۲: گذراندن دروس جبرانی به میزان حداکثر ۱۲ واحد برای دانشجویانی که رشته تحصیلی آنها غیر مرتبط تشخیص داده شود قبل از شروع دوره الزامی است. مطابق تبصره ۲ ماده ۵ آئین نامه دوره کارشناسی ارشد (موضوع نامه شماره ۲۱/۱۵۴ مورخ ۱۳۸۸/۱/۱۹ معاونت محترم آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) تعیین تعداد و عناوین دروس جبرانی و زمان انتخاب آنها بر عهده شورای گروه است.

تبصره ۳: دروس اختیاری بنابر پیشنهاد دانشجوین و با توجه به امکانات آموزشی گروه تعیین خواهد شد و گذراندن ۶ واحد از این دروس یا توجه به گرایش الزامی است.

(۱) دروس جبرانی دوره کارشناسی ارشد مطالعات برنامه درسی

ردیف	نام درس	ساعت			تعداد واحد
		نظری	پراک	ریاضی	
۰۱	روانشناسی تربیتی				۲
۰۲	جامعه‌شناسی آموزش و پرورش				۲
۰۳	تاریخ آموزش و پرورش				۲
۰۴	مطالعات تطبیقی در برنامه درسی				۲
۰۵	تکنولوژی آموزشی				۲
۰۶	تعلیم و تربیت اسلامی				۲
۰۷	روشها و فنون تدریس				۲
۰۸	اقتصاد آموزش و پرورش				۲
۰۹	مقدمات مشاوره و راهنمایی				۲
۱۰	فلسفه تعلیم تربیت				۲
۱۱	مقدمات برنامه ریزی درس و آموزشی				۲
۱۲	متون تخصصی در برنامه درسی ۱				۲
۱۳	متون تخصصی در برنامه درسی ۲				۲

- کلیه دروس جبرانی بجز کدهای ۱۲ و ۱۳ از میان دروس دوره کارشناسی انتخاب میشود و دانشجویانی که رشته تحصیلی آنها در دوره کارشناسی غیر مرتبط تشخیص داده شود باید حداکثر ۱۲ واحد از دروس فوق را قبل از شروع دوره بگذرانند.
- دانشجویانی که هر یک از دروس یا معادل آنها را به تشخیص گروه در دوره های قبلی گذرانده‌اند نیاز به گذراندن مجدد دروس ندارند و به همان تعداد واحداز دروس جبرانی آنها کاسته میشود.
- دو درس متون تخصصی در برنامه درسی ۱ و ۲ باید توسط گروه به عنوان پیش نیاز پیش بینی شود.
- هر یک از دروس جبرانی در صورتیکه در دوره کارشناسی ۳ واحدی ارائه شود می تواند معادل ۲ واحد مورد قبول واقع می شود.

(۲) دروس پایه دوره کارشناسی ارشد مطالعات برنامه درسی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت		
			نظری	عملی	آزمایشی
۲۱	اصول و مبانی برنامه ریزی درسی	۲	۳۲		۳۲
۲۲	سیاستگذاری آموزشی (با تاکید بر برنامه درسی)	۲	۳۲		۳۲
۲۳	روش های تحقیق در برنامه درسی	۲	۳۲		۳۲
۲۴	مبانی روانشناختی و اجتماعی در برنامه درسی	۲	۳۲		۳۲
۲۵	نظریه های یادگیری و الگوهای تدریس	۲	۳۲		۳۲

(۳) دروس تخصصی دوره کارشناسی ارشد مطالعات برنامه درسی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت		
			نظری	عملی	آزمایشی
۳۱	طراحی و تدوین برنامه درسی	۲	۱۶	۳۲	۴۸
۳۲	تعمیر و اجرای برنامه درسی	۲	۱۶	۳۲	۴۸
۳۳	اصول و روش های ارزشیابی برنامه درسی	۲	۳۲		۳۲
۳۴	تاریخ مطالعات برنامه درسی	۲	۳۲		۳۲
۳۵	کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات (فوا) در برنامه درسی	۲	۳۲		۳۲

(۴) دروس اختیاری دوره کارشناسی ارشد مطالعات برنامه درسی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت			نیمسال ارائه درس
			نظری	عملی	آزمایشی	
*	گرایش پیش دبستانی و دبستانی	*	*	*	*	
۴۱	برنامه ریزی درسی در آموزش پیش دبستانی و دبستانی	۲	۳۲		۳۲	۳
۴۲	موضوعات درسی مدارس ابتدایی (علوم تجربی، ریاضی، هنر...)	۲	۳۲		۳۲	۳
۴۳	برنامه ریزی درسی در مراکز تربیت معلم (پیش دبستانی و دبستانی)	۲	۳۲		۳۲	۳
۴۴	برنامه ریزی درسی در آموزش مجازی (پیش دبستانی و دبستانی)	۲	۳۲		۳۲	۳
*	گرایش آموزش متوسطه	*	*	*	*	
۵۱	برنامه ریزی درسی در دوره متوسطه	۲	۳۲		۳۲	۳
۵۲	موضوعات درسی دوره متوسطه (علوم "شیمی، فیزیک، زیست"، ریاضی، هنر...)	۲	۳۲		۳۲	۳
۵۳	برنامهریزی درسی در مراکز تربیت معلم (متوسطه)	۲	۳۲		۳۲	۳
۵۴	برنامه ریزی درسی در آموزش مجازی (متوسطه)	۲	۳۲		۳۲	۳
*	گرایش آموزش عالی	*	*	*	*	
۶۱	برنامه ریزی درسی در آموزش عالی	۲	۳۲		۳۲	۳
۶۲	برنامه ریزی درسی در مراکز جامع علمی و کاربردی	۲	۳۲		۳۲	۳
۶۳	برنامه ریزی درسی تربیت مدرس	۲	۳۲		۳۲	۳
۶۴	برنامه ریزی درسی در آموزش مجازی (عالی)	۲	۳۲		۳۲	۳
۶۵	برنامه ریزی درسی در آموزش بزرگسالان	۲	۳۲		۳۲	۳

- کلیه دانشجویان موظفند با توجه به گرایش انتخابی و با نظر گروه ۶ واحد از دروس انتخابی را بگذرانند.
- گروههای آموزشی میتوانند با تشخیص خود از بین دروس انتخابی گرایشهای موضوعی نیز بوجود آورند مثلا برنامه ریزی درسی آموزش علوم یا ریاضی یا...
- دروس برنامهریزی درسی در مراکز تربیت معلم و برنامه ریزی درسی در آموزش مجازی برای هر مقطع متناسب با همان مقطع اراده میشود. بنابراین سرفصلهای مربوط به آنها با نظر گروه قابل تغییرات جزئی است

(۵) سمینار و پایاننامه دوره کارشناسی ارشد مطالعات برنامه درسی

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			تیمسال ارائه درس
			نظری	عملی	آزمایشی	
۷۱	سمینار در مسائل برنامه درسی	۲	۱۶	۳۲	۴۸	۳
۸۱	پایان نامه	۴		۱۲۸	۱۲۸	۲

صلاحیت‌های ورودی:

۱. شرکت در آزمون ورودی
۲. داشتن مدرک کارشناسی در رشته های مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری گذراندن دروس پیش نیاز به میزان حداکثر ۱۲ واحد برای دانشجویانی که رشته تحصیلی آنها غیر مرتبط تشخیص داده شود.
- رشته های مرتبط: گرایشهای علوم تربیتی و روانشناسی، رشته های مرتبط با مباحث آموزش و پرورش به تشخیص گروه

ارزشیابی برنامه درسی:

۱. الگوی ارزشیابی جهت ارزشیابی برنامه از الگوی سبب که شامل ۴ مرحله می باشد استفاده می گردد. این ارزشیابی بدنیال بررسی رضایت دانش آموختگان، کارفرما و استادان از برنامه می باشد که در صورت وجود مشکل در جهت رفع آن اقدام خواهد شد.
۲. دوره زمانی بعد از گذشت یک دوره ۳ ساله از اجرای برنامه، ارزشیابی از آن به عمل خواهد آمد و اصلاحات لازم اعمال خواهد شد

طراحی تفصیلی:

سرفصل هر یک از درس ها یا توجه به عناصر اصلی برنامه شامل موارد ذیل تهیه شده است.

۱. هدف
۲. رئوس محتوا
۳. ماهیت درس
۴. رویکرد تدریس/ یادگیری
۵. منابع آموزشی
۶. رویکرد ارزشیابی

- در تهیه سرفصلها از استنادانی استفاده شده که تجربه خوبی از کار با دانشجویان داشته اند. البته استاد هر درس با توجه به شرایط و موقعیتها و نحوه تدریس میتواند تغییراتی را در آن ایجاد نماید.

فصل سوم سر فصل درس ها

سرفصل درس متون تخصصی در برنامه درسی (۱)

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۱۲

۱- هدف‌های درس

۱-۴ هدف‌های اساسی

- ✓ آشنایی فراگیر با مفاهیم و اصطلاحات کلیدی حوزه برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با مباحث و فرایندهای اساسی حوزه برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با شیوه درست ترجمه متون و واژگان تخصصی حوزه برنامه‌درسی

۱-۲ هدف‌های ویژه

- ✓ آشنایی فراگیر با مطلب و واژگان مرتبط با خاستگاه و تعاریف بنیادی برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با مطلب و واژگان مرتبط با انواع برنامه درسی و سطوح تصمیم‌گیری
- ✓ آشنایی فراگیر با مطلب و واژگان مرتبط با تعاریف، اجزاء و الگوهای طراحی برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با مطلب و واژگان مرتبط با تعریف، اهمیت و الگوهای تلفیق برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با مطلب و واژگان مرتبط با تعاریف، اجزاء و الگوهای تدوین برنامه‌درسی.

۲- رئوس محتوا و ساختار ارایه درس

موضوع بحث	نوبت بحث
Curriculum Origin & Definitions (1)	اول
Curriculum Origin & Definitions (2)	دوم
Types of Curriculum (1): Explicit, Implicit (Hidden), and Null.	سوم
Types of Curriculum (2): Supported, Emergent, Extra-Curricular.	چهارم
Levels of Curriculum Decision-making (1): Ideal, Formal, And Institutional.	پنجم
Levels of Curriculum Decision-making (2): Operational, Learned, and Experienced.	ششم
Curriculum Design (1): Definition & Information Resources (Child, Society, Subject-matters)	هفتم
Curriculum Design (2): Introduction to Elements (Rationale, Goals, Content Selection & Organization, Learning Styles & Activities, Teaching Methods, Materials, Space, Time, Grouping)	هشتم
Curriculum Design (3): Behavioral & Non-behavioral Objectives	نهم
Curriculum Design (4): Ways of Content Organization	دهم
Curriculum Design (5): Process & Models	یازدهم
Curriculum Intogration (1): Concept & Importance	دوازدهم
Curriculum Integration (2): Classifications & Models	سیزدهم
Curriculum Development (1): Main Components	چهاردهم
Curriculum Development (2): Models	پانزدهم
Curriculum Development (3): School-based Curriculum Development	شانزدهم

۳. ماهیت درس

متون تخصصی (۱)، درسی دو واحدی-نظری است. هدف آن، آشناسازی دانشجویان تحصیلات تکمیلی با ماهیت و قلمروی برنامه‌درسی و مفاهیم و اصطلاحات کلیدی آن به زبان انگلیسی است. در واقع، مباحث

- تخصصی مربوط به مفاهیم و مبانی نظری، طراحی و تدوین برنامه‌درسی، در این درس دو واحدی ارائه می‌شود و ادامه مباحث حوزه برنامه‌درسی، به متون تخصصی (۲) موکول میشود.

۴. روش: رویکرد یاددهی-یادگیری

در این درس از روشی استفاده می‌شود که مدرس و دانشجو هر یک دارای وظایف مشخص می‌باشند. این وظایف به شرح زیر تعریف می‌شود: در وهله نخست، نقش مدرس فراهمسازی و تقسیم محتوای رئوس مطالب مابین دانشجویان است. به طوری که مسئولیت ترجمه بخشهای مهم متن، استخراج و برگردان کلمات و اصطلاحات کلیدی و ارائه اولیه هر بحث (هر جلسه) به عهده یک دانشجو سپرده شود. همچنین سایر دانشجویان مکلف به مطالعه هر مبحث پیش از حضور در کلاس میباشند. در وهله بعد، نقش مدرس هدایت و تسهیل جریان ترجمه، برطرف کردن اشتباهات احتمالی و در نهایت ترجمه کردن و شرح دادن بخشها و کلمات مهم متن است.

۵- منابع آموزشی

- ❖ Glatthorn, A. A., Boschee, F., & Whitehead, B. M. (2005). *Curriculum Leadership: Development and Implementation*. SAGE Publications. 2455 Teller Road, Thousand Oaks, CA 91320.
- ❖ Kridel, C. (Ed.). (2010). *Encyclopedia of curriculum studies* (Vol. 1). Sage.
- ❖ Lewy, A. (Ed.). (1991). *The international encyclopedia of curriculum*. Pergamon.
- ❖ Marsh, C. J. (2009). *Key concepts for understanding curriculum*. Routledge.

۶- رویکرد ارزشیابی

- نمره نهایی دانشجو در درس متون تخصصی، از مجموع فعالیتهای زیر بدست خواهد آمد:
- الف) انجام تکالیف درسی (ترجمه کلاسی)
  - ب) مشارکت در بحثهای کلاسی مرتبط با ترجمه
  - ج) جستجوهای اینترنتی مرتبط با مباحث انگلیسی
  - د) آزمونهای میان ترم و پایان ترم

سرفصل درس متون تخصصی در برنامه درسی ۲

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۱۳

۱- هدف‌های درس

۱-۱ هدف‌های اساسی

- ✓ آشنایی فراگیر با مفاهیم و اصطلاحات پیشرفته حوزه برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با مباحث و فرایندهای پیشرفته حوزه برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با شیوه درست ترجمه متون و واژگان تخصصی حوزه برنامه‌درسی

۱-۲ هدف‌های ویژه

- ✓ آشنایی فراگیر با مطلب و واژگان مرتبط با ماهیت و انواع نظریه‌های برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با مطلب و واژگان مرتبط با ماهیت و طبقه‌بندی دیدگاه‌های برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با مطلب و واژگان مرتبط با ماهیت اجرا و سطوح تغییر برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با مطلب و واژگان مرتبط با اهمیت، ماهیت و دلالت نهضت‌های برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با مطلب و واژگان مرتبط با ماهیت و الگوهای ارزشیابی برنامه‌درسی

۲ - رئوس محتوا و ساختار ارایه درس

موضوع بحث	نوبت بحث
Introduction to Curriculum	اول
Curriculum Theory (1): Definition & characteristics	دوم
Curriculum Theory (2): Kinds & Classifications	سوم
Curriculum Theory (2): Kinds & Classifications	چهارم
Curriculum Orientations (1): Definition & Concepts	پنجم
Curriculum Orientations (2): Kinds & Classifications	ششم
Curriculum Orientations (2): Kinds & Classifications	هفتم
Curriculum Implementation	هشتم
Curriculum Change (1): Definition & Concepts	نهم
Curriculum Change (2): Theorists (Sarason, Eisner, Fullan, Hargreaves)	دهم
Curriculum Change (3): Types	یازدهم
Curriculum Reforms (1): Definition & Concepts	دوازدهم
Curriculum Reforms (2): Examples & Implications	سیزدهم
Curriculum Evaluation (1): Definition & Concepts	چهاردهم
Curriculum Evaluation (2): Models	پانزدهم
Curriculum Evaluation (3): Authentic Assessment	شانزدهم

۳. ماهیت درس

متون تخصصی (۲)، درسی دو واحدی-نظری است. هدف آن، آشناسازی دانشجویان با ماهیت و قلمروی برنامه‌درسی و مفاهیم و اصطلاحات پیشرفته آن به زبان انگلیسی است. در واقع، مطالب تخصصی مربوط به مباحث نظریه‌ها و دیدگاه‌ها، اجرا و تغییر، و ارزشیابی برنامه‌درسی در این درس دو واحدی ارائه میشود. متون تخصصی (۲) در ادامه متون تخصصی (۱) ارائه شده و تکمیل کننده آن محسوب میشود.

۴. روش: رویکرد یاددهی-یادگیری

در این درس از روشی استفاده می‌شود که مدرس و دانشجو هر یک دارای وظایف مشخص می‌باشند. این وظایف به شرح زیر تعریف می‌شود: در وهله نخست، نقش مدرس فراهمسازی و تقسیم محتوای رئوس مطالب مابین دانشجویان است. به طوری که مسئولیت ترجمه و درک مطلب، استخراج و برگردان کلمات و اصطلاحات کلیدی و ارائه اولیه هر بحث (هر جلسه) به عهده یک دانشجو سپرده شود. همچنین سایر دانشجویان مکلف به مطالعه و درک هر مبحث پیش از حضور در کلاس می‌باشند. در وهله بعد، نقش مدرس هدایت و تسهیل جریان ترجمه و درک مطلب، برطرف کردن اشتباهات احتمالی و در نهایت ترجمه کردن و شرح دادن بخشها و کلمات مهم متن است.

۵- منابع آموزشی

- ❖ Boschee, B. F., & Whitehead, B. M. (2011). *Curriculum Leadership: Strategies for Development and Implementation*. SAGE.
- ❖ Glatthorn, A. A., Boschee, F., & Whitehead, B. M. (2005). *Curriculum Leadership: Development and Implementation*. SAGE Publications. 2455 Teller Road, Thousand Oaks, CA 91320.
- ❖ Kridel, C. (Ed.). (2010). *Encyclopedia of curriculum studies* (Vol. 1). Sage.
- ❖ Lewy, A. (Ed.). (1991). *The international encyclopedia of curriculum*. Pergamon.
- ❖ Marsh, C. J. (2009). *Key concepts for understanding curriculum*. Routledge.
- ❖ Miller, J. P. (1983). *The educational spectrum: Orientations to curriculum*. New York: Longman.
- ❖ Walker, D. F. (2002). *Fundamentals of curriculum: Passion and professionalism*. Routledge.

۶- رویکرد ارزشیابی

نمره نهایی دانشجو در درس متون تخصصی، از مجموع فعالیتهای زیر بدست خواهد آمد:

- الف) انجام تکالیف درسی (ترجمه کلاسی)؛
- ب) مشارکت در بحثهای کلاسی مرتبط با ترجمه؛
- ج) جستجوهای اینترنتی مرتبط با مباحث انگلیسی؛
- ج) آزمونهای میان ترم و پایان ترم.

درس پایه

سرفصل درس اصول و مبانی برنامه‌ریزی درسی

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۲۱

۱. هدف‌ها

- دانشجویان در این درس به هدف‌های زیر دست می‌یابند:
- ✓ - با ابعاد مفهومی و گستره موضوعی دانش «مطالعات برنامه درسی» آشنا می‌شوند و توانایی ارایه تصویری از رشته تحصیلی خود را کسب می‌کنند.
  - ✓ - با مفاهیم عمده، مباحث اساسی، گستره فعالیت، اصول، تحولات تاریخی، شیوه‌های تولید، روش‌های اجرا و ارزشیابی برنامه درسی آشنا می‌شوند.
  - ✓ - مسائل و مشکلات تبازند بررسی در حوزه برنامه‌ریزی درسی در جهان و ایران را شناسایی می‌کنند.
  - ✓ - روش بررسی موضوعات در حوزه برنامه‌ریزی درسی را فرا می‌گیرند و به پژوهش و ارائه گزارش در این حوزه می‌پردازند.

۲. رئیس محتوا و ساختار درس

نوبت بحث	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درسی	انتظارات دانشجویان، آمادگی دانشجویان، زمینه‌های فعالیت دانشجویان، هدف‌های درس، روش کار.
دوم	برنامه‌ریزی، آموزش و پرورش.	مفهوم، ضرورت، مراحل، ویژگی‌ها، انواع، گستره معنایی، عوامل مؤثر، عناصر نظام آموزشی و وضعیت ایران.
سوم	برنامه‌ریزی آموزش و پرورش	مفهوم، انواع، برنامه‌ریزی آموزشی، برنامه‌ریزی درسی.
چهارم	موضوع و گستره برنامه‌ریزی درسی	مفهوم، برنامه‌ریزی درسی به عنوان علم، برنامه‌ریزی به عنوان حوزه مطالعه، برنامه‌ریزی درسی به عنوان فعالیت، برنامه‌ریزی درسی به عنوان حرفه، تحولات تاریخی.
پنجم	برنامه درسی	مفهوم، انواع، سطوح، نقش در فرایند یاددهی - یادگیری، جایگاه، تحولات تاریخی.
ششم	مبانی برنامه‌ریزی درسی (۱)	مبانی روان‌شناختی، مبانی جامعه‌شناختی، مبانی دینی.
هفتم	مبانی برنامه‌ریزی درسی (۲)	مبانی تاریخی، مبانی تکنولوژی، مبانی فلسفی.
هشتم	فرآیند برنامه‌ریزی درسی	سطوح تصمیم‌گیری، تصمیم‌گیرندگان، انعطاف‌پذیری.
نهم	طراحی برنامه درسی	معنا، سطوح، تصمیم‌گیری‌های اساسی، عناصر برنامه درسی، نظریه‌های طراحی.
دهم	هدف‌های برنامه درسی	اهمیت و نقش، سطوح، روش‌ها، هدف‌های نظام آموزشی در ایران.
یازدهم	محتوی و سازماندهی برنامه درسی	منابع محتوی، اصول انتخاب محتوا، روش‌های سازماندهی، اصول سازماندهی.

دوازدهم	زمان ارائه	مفهوم، نقش، ابعاد: زمان ارائه، زمان درس، جایگاه درس، چگونگی تعیین و اصول اختصاص زمان.
سیزدهم	شیوه ارائه و فضا	شیوه‌های ارائه، تاثیر شیوه های مختلف، اصول انتخاب شیوه ارائه، فضای ارائه.
چهاردهم	ارزشیابی برنامه درسی	معنا، مراحل، انواع، ارتباط ارزشیابی با برنامه‌ریزی، الگوهای ارزشیابی.
پانزدهم	اجرای برنامه درسی	مفهوم، ضرورت توجه، نظریه ها، ابعاد: آمادگی اجتماعی، پشتیبانی، نیروی انسانی، نظارت.
شانزدهم	اصلاح و بازنگری برنامه درسی	مفهوم تغییر، نوآوری و اصلاح، ضرورت اصلاح، روش‌های اصلاح، اصلاح‌گران، نظریه های تغییر برنامه درسی.

۳. ماهیت درس

برنامه ریزی از جمله موضوعاتی است که از طریق عمل یاد گرفته می شود و با تمرین استحکام می یابد. به همین دلیل با آنکه این درس به صورت نظری طراحی شده، اما اقدام به برنامه ریزی ضرورت دارد و انتظار می رود مدرسان شرایط را برای اقدام به برنامه ریزی و هدایت دانشجویان فراهم کنند.

۴. روش: رویکرد یاددهی-یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت معلم انجام می‌شود؛ هر چند که در هر جلسه درس دانشجویان مشارکت داده می‌شوند و آنها موظفانند براساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در مباحث شرکت نمایند. در عین حال، در هر جلسه پرسش‌هایی مطرح می‌شود که پاسخگویی به برخی از آنها به صورت شفاهی در جلسه بعد انجام می‌گیرد و پاسخگویی به برخی دیگر توسط دانشجویان به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه می‌شود.

۵. منابع آموزشی:

- ❖ تایلر، رالف. (۱۳۸۱): *اصول اساسی برنامه‌ریزی درسی و آموزش*. ترجمه علی تقی‌پور ظهیر. تهران: آگاه.
- ❖ مهرمحمدی، محمود. (۱۳۹۱): *برنامه درسی: نظرها، رویکردها و چشم‌اندازها*. تهران: سمت. چاپ ششم
- ❖ در این درس فهرست منابع و سایت های مفید توسط دانشجویان تحت نظارت مدرس در هر نوبت تهیه می شود و در اختیار همه دانشجویان قرار می گیرد

۶- رویکرد ارزشیابی

در ارزشیابی این درس به چهار فعالیت دانشجویی توجه می شود:

- الف) مشارکت در فرایند درس.
- ب) اقدام به تحقیق و ارائه نتایج در قالب مقاله یا گزارش به مدرس.
- ج) گزارش های شفاهی در کلاس درس و یا در کنفرانس های علمی.
- د) پاسخگویی به پرسش های مورد نظر مدرس طی نیمسال یا در پایان آن.

سرفصل درس سیاست گذاری آموزشی (با تاکید بر برنامه درسی)

(۲واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۲۲

۱- اهداف:

- ✓ شناخت مفاهیم اساسی حوزه سیاستگذاری و سیاستگذاری آموزشی
- ✓ شناخت مبانی نظری سیاستگذاری
- ✓ شناخت انواع الگوهای سیاستگذاری آموزشی و نقاط ضعف و قوت آن ها
- ✓ شناخت فرایند ها و دستاوردهای سیاستگذاری آموزشی (برنامه درسی) در ایران و جهان
- ✓ آشنایی با شیوه های ارزشیابی از اثر بخشی سیاست ها

۲- سرفصلها و رئوس محتوا:

۱. مباحث مقدماتی ... ۲ جلسه

۱.۱. تعریف مفاهیم و واژگان پایه

۱.۲. انواع

۱.۳. ماهیت سیاست (عام بودن، مناقشه پذیر بودن، خاستگاه پارادوکسیکال)

۱.۴. نسبت سیاست با پژوهش و عمل

۲. بررسی تحلیلی رویکردهای سیاستگذاری... ۲ جلسه

۳. بررسی تحلیلی الگوهای سیاستگذاری آموزشی ... ۲ جلسه

۴. مراجع و فرایندهای سیاستگذاری آموزشی (برنامه درسی)... ۳ جلسه

۴.۱. ایران

۴.۲. کشورهای منتخب قاره های مختلف

۴.۳. نهادهای بین المللی

۵. تحلیل نمونه سیاست های آموزشی (برنامه درسی)... ۵ جلسه

۵.۱. ایران

۵.۲. کشورهای منتخب قاره های مختلف

۵.۳. نهادهای بین المللی

۶ شیوه ها و ملاک های ارزشیابی از اثر بخشی و اصلاح سیاست ها... ۲ جلسه

۳- ماهیت درس:

درس دو واحدی با رویکرد نظری-عملی است. هدف آن، آشناسازی دانشجویان با مفاهیم اساسی حوزه سیاستگذاری و سیاستگذاری آموزشی و شناخت فرایند ها و دستاوردهای سیاستگذاری آموزشی (برنامه درسی) در ایران و جهان است

۴- رویکرد یاددهی-یادگیری:

ترکیبی از روش های توضیحی، پروژه ای و مشارکتی (گروهی) به تناسب اهداف و سرفصل ها

۵ منابع آموزشی:

- ❖ Richard Elmore, Gary Sykes and James P. Spillane. *Curriculum Policy*. In Handbook of Research on Curriculum. Philip Jackson (ed.) (1992).AERA Publication. P.185-215
- ❖ (additional/not required).Deborah Stone (2002).*Policy Paradox: The Art of political Decision Making*. Revised Edition. W.W.Norton College Books.

❖ مقالات مرتبط در *دانشنامه اقتصاد آموزش و پرورش* (۱۳۸۲)، پژوهشکده تعلیم و تربیت مانند مقالات مندرج در صفحات ۵۸ تا ۷۸، ۲۶ تا ۵۹، ۲۸۳ تا ۵۹، ۳۰۰ تا ۲۵۵، ۲۸۴ تا ۳۹۹، ۳۸۶ تا ۳۷۳، ۳۵۹ تا

❖ (منبع کمکی / غیرالزامی) الوانی، سید مهدی (۱۳۸۴). *تصمیم گیری و تعیین خط مشی دولتی*. انتشارات

سمت، چاپ دهم

❖ ژورنال های مرتبط:

- ❖ Policy Studies Journal
- ❖ Educational Evaluation and Policy Analysis

۶ ارزشیابی:

۱. فعالیت های دانشجویان در طول نیمسال (تدریجی)

۲. اجرای پروژه تحلیلی / پژوهشی محدود

۳. آزمون پایان نیمسال (تشریحی یا چند گزینه ای)

سرفصل درس روش‌های تحقیق در برنامه درسی

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۲۳

۱. هدف‌های درس

- دانشجویان در این درس به هدف‌های زیر دست می‌یابند:
- ✓ با منابع مرتبط با روش تحقیق آشنا می‌شوند.
  - ✓ با مفاهیم بنیادی مربوط به علم و روش علمی آشنا می‌شوند.
  - ✓ با مراحل روش علمی آشنا می‌شوند.
  - ✓ با انواع روش‌های تحقیق در تعلیم و تربیت و برنامه ریزی درسی آشنا می‌شوند.
  - ✓ با طرح‌های پژوهش علمی آشنا می‌شوند.
  - ✓ انواع روش‌های مقاله‌نویسی را می‌شناسند.
  - ✓ چگونگی انجام یک تحقیق مبتنی بر موازین علمی را فرامی‌گیرند.
  - ✓ به انجام یک تحقیق براساس اصول علمی اقدام می‌کنند و گزارش آن را تنظیم می‌نمایند.
  - ✓ روش‌های ارائه نتایج تحقیق را می‌شناسند و براساس آنها به ارائه نتایج می‌پردازند.

۲. رئوس محتوا و ساختار آرایه درس

نوبت	موضوع اصلی	موضوعات فرعی
اول	دانش و علم	- مفهوم علم و تفاوت آنها - رویکردهای متفاوت به ماهیت علم.
دوم	جهان‌بینی	- نقش جهان‌بینی در درک پدیده‌ها. - تحول جهان‌بینی‌ها. - ویژگی‌های عمده جهان‌بینی سنتی، تحلیلی و سیستمی.
سوم	روش‌های دستیابی به معرفت	- روش‌های معمول دستیابی به معرفت. - روش علمی و ویژگی‌های آن - تحولات روش علمی در دوره معاصر.
چهارم	طبقه‌بندی روش‌های پژوهش	- مبانی طبقه‌بندی روش‌های پژوهش. - انواع طبقه‌بندی‌های روش‌های پژوهش. - طبقه‌بندی روش‌های پژوهش در برنامه ریزی درسی.
پنجم	پژوهش در برنامه درسی	- ماهیت و ویژگی‌های پژوهش‌های تربیتی و برنامه درسی. - اعتبار پژوهش‌های تربیتی. - عوامل تهدید کننده روایی پژوهش‌های تربیتی و برنامه درسی.
ششم	اخلاق پژوهش	- اخلاق پژوهشی و سابقه آن. - نقش اخلاق در فعالیت‌های پژوهشی عرصه برنامه درسی. - اصول اخلاقی پژوهش‌های تربیتی و برنامه درسی.

نویت	موضوع اصلی	موضوعات فرعی
هفتم	آماده شدن برای پژوهش	- نقش تجارب گذشته در انجام پژوهش. - ضرورت بازنگری دانش گذشتگان. - روش‌های جستجو در تجربه گذشتگان و استفاده از آن.
هشتم	مقاله‌نویسی	- انواع مقاله‌های تحقیقی. - ضوابط تدوین مقاله‌های علمی. - ساختار مقاله علمی در مطالعات برنامه درسی.
نهم	مسأله‌یابی	- منابع انتخاب مسأله پژوهش در برنامه درسی. - معیارهای انتخاب مسأله پژوهش در برنامه درسی. - چگونگی بیان مسأله پژوهش در برنامه درسی.
دهم	عناصر پژوهش	- متغیر و انواع آن. - نظریه و فرضیه در مطالعات برنامه درسی. - اندازه‌گیری متغیرها و مقیاسهای اندازه‌گیری.
یازدهم	جمع‌آوری داده‌ها	- انواع ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها در مطالعات برنامه درسی. - چگونگی تهیه ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها. - اصول حاکم بر تهیه ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها.
دوازدهم	ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها	- کاربرد مشاهده، مصاحبه و پرسشنامه در مطالعات برنامه درسی. - سنجش روایی و پایایی ابزار در مطالعات برنامه درسی. - تناسب ابزار و موضوع در مطالعات برنامه درسی.
سیزدهم	منابع کسب داده‌ها	- جامعه، نمونه و روش‌های نمونه‌گیری در مطالعات برنامه درسی. - چگونگی برآورد حجم نمونه در مطالعات برنامه درسی. - منابع اطلاع‌رسانی و چگونگی شناسایی آنها در مطالعات برنامه درسی.
چهاردهم	روش‌های کمی جمع‌آوری داده‌ها	- روش آزمایشی در مطالعات برنامه درسی. - روش توصیفی (زمینه‌یابی) در مطالعات برنامه درسی. - روش تحلیل محتوی در مطالعات برنامه درسی.
جلسه پانزدهم	روش‌های کیفی جمع‌آوری داده‌ها	- روش تاریخی در مطالعات برنامه درسی. - روش قوم‌نگاری در مطالعات برنامه درسی. - روش نقادی و خبرگی در مطالعات برنامه درسی.

۳. ماهیت درس

تحقیق از جمله موضوعاتی است که از طریق عمل یاد گرفته می‌شود و یا تمرین استحکام می‌یابد. به همین دلیل با آنکه این درس به صورت نظری طراحی شده، اما اقدام به پژوهش از جمله ضروریات درس محسوب می‌شود.

۴. رویکرد یاددهی-یادگیری

الف) مدرس: مدرس نقش اصلی در اداره درس را خواهد داشت و با مددگیری از دانشجویان در هر جلسه، مباحث اصلی را مطرح می‌کند. تکمیل مباحث، منابع و انطباق آنها با مطالعات برنامه درسی در ایران از جمله نقش‌های مدرس محسوب می‌شود. حداقل نیمی از زمان هر جلسه درس به گفتار مدرس اختصاص دارد.

ب) دانشجویان: دانشجویان موظف به مطالعه هر مبحث پیش از حضور در کلاس هستند و در مواقع لازم به طرح دیدگاههای خود یا دانش جمع‌آوری شده می‌پردازند. در عین حال، هر دانشجو به انجام تکالیفی که در هر جلسه تعیین می‌شود، مبادرت می‌کند و در جلسه بعد گزارش فعالیت خود را عرضه می‌دارد و در نقد و بررسی گزارش سایر دانشجویان مشارکت می‌کند. حداکثر نیمی از زمان هر جلسه درس به گفتگوی دانشجویان اختصاص می‌یابد.

۵. منابع آموزشی (منابع اصلی درس):

- ❖ شورت، (۱۳۹۲): روش‌شناسی مطالعات برنامه‌درسی. ترجمه محمود مهرمحمدی و همکاران. تهران: سمت. چاپ سوم
- ❖ گال، مردیت، والتر بورگ، و جوئیس گال. (۱۳۹۲): روشهای تحقیق کمتی و کیفی در علوم تربیتی و روان‌شناسی (۲ جلد). ترجمه احمدرضا نصر و همکاران. تهران: سمت. چاپ هشتم و ششم
- ❖ موسی‌پور، نعمت‌الله و سیدحمیدرضا علوی. (۱۳۸۵): نگارش علمی. کرمان: دانشگاه شهید باهنر.
- ❖ Creswell, John W. (2011). Educational Research Planning, Conducting and Evaluating Quantitative and Qualitative Research. 4th Edition.
- ❖ O'Donoghue, T., & Punch, K. (Eds.). (2013). Qualitative educational research in action: Doing and reflecting. Routledge

۶. رویکرد ارزشیابی

در ارزشیابی این درس به چهار فعالیت دانشجو توجه می‌شود:

الف) مشارکت در فرایند درس

ب) اقدام به تحقیق و آرایه‌نویسی در قالب مقاله یا گزارش به مدرس

ج) گزارش‌های شفاهی در کلاس درس و یا در کنفرانس‌های علمی

د) پاسخگویی به پرسش‌های مورد نظر مدرس طی نیمسال یا در پایان آن

سرفصل درس مبانی روانشناختی و جامعه شناختی برنامه درسی

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۲۴

۱- هدف‌های درس

- ✓ شناخت مفهوم مبانی روانی و اجتماعی برنامه درسی
- ✓ آشنایی با رویکرد‌ها یا دیدگاه‌های اساسی در یادگیری
- ✓ آشنایی و درک نظریه‌های انگیزش
- ✓ آشنایی و درک دیدگاه‌های اساسی در رشد
- ✓ آشنایی و درک دیدگاه‌ها و مکاتب اجتماعی
- ✓ درک اهمیت نقش خانواده در رشد شخصیت
- ✓ شناخت نیازهای فرهنگی، اجتماعی و روانشناختی کودکان تا بزرگسالی

۲- رئوس محتوا و ساختار ارایه درس

موضوع بحث	نوبت بحث
اهمیت و ضرورت مبانی روانی و اجتماعی	اول
تعریف روانشناسی و تعامل آن با برنامه درسی	دوم
دیدگاه‌های اساسی مربوط به یادگیری (رفتارگرا، شناختی، اجتماعی، انسانگرا و ...)	سوم
دیدگاه‌های اساسی مربوط به یادگیری (رفتارگرا، شناختی، اجتماعی، انسانگرا و ...)	چهارم
دیدگاه‌های اساسی مربوط به یادگیری (رفتارگرا، شناختی، اجتماعی، انسانگرا و ...)	پنجم
دیدگاه‌ها و نظریات مربوط به رشد (پیاژه، اریکسون، فروید، کهلبرگ و ...)	ششم
دیدگاه‌ها و نظریات مربوط به رشد (پیاژه، اریکسون، فروید، کهلبرگ و ...)	هفتم
دیدگاه‌ها و نظریات مربوط به رشد (پیاژه، اریکسون، فروید، کهلبرگ و ...)	هشتم
تعریف جامعه‌شناسی و تعامل آن با برنامه درسی	نهم
نقش و جایگاه فرد و جامعه در تدوین برنامه‌های درسی	دهم
روانشناسی اجتماعی	یازدهم
دیدگاه‌ها و مکاتب جامعه‌شناختی (اومانیسم، لیبرالیسم، ناسیونالیسم، سوسیالیسم و اسلام)	دوازدهم
دیدگاه‌ها و مکاتب جامعه‌شناختی (اومانیسم، لیبرالیسم، ناسیونالیسم، سوسیالیسم و اسلام)	سیزدهم
دیدگاه‌ها و مکاتب جامعه‌شناختی (اومانیسم، لیبرالیسم، ناسیونالیسم، سوسیالیسم و اسلام)	چهاردهم
ارائه نتایج کار میدانی دانشجویان در زمینه نقد و بررسی دیدگاه‌های روانشناختی و جامعه‌شناختی	پانزدهم
ارائه نتایج کار میدانی دانشجویان در زمینه نقد و بررسی دیدگاه‌های روانشناختی و جامعه‌شناختی	شانزدهم

۳. ماهیت درس

مبانی روانی و اجتماعی برنامه‌درسی، درسی دو واحدی با رویکرد نظری-عملی است. هدف آن، آشناسازی دانشجویان تحصیلات تکمیلی با دو مبنای مهم و عوامل تاثیرگذار آن بر برنامه درسی میباشد.

۴. رویکرد یاددهی-یادگیری

مباحث این درس با تعامل استاد و دانشجو در کلیه جلسات و بحث و بررسی، انجام تکلیف، پاسخ به یک سوال، بررسی مورد و یا حل یک مساله پیشینی میشود. مشخص بودن منبع هر جلسه از قبل و مطالعه آن به عنوان دانش لازم جهت ورود به کلاس و انجام تکلیف بر اساس آن می تواند به پویایی فرصت های یادگیری فراهم شده در کلاس کمک شایانی نماید. زمان هر جلسه می تواند به دو بخش تقسیم شود. در بخش اول مروری کوتاه بر اهم مطالب مطرح شده در منبع مورد مطالعه و گفتگو پیرامون آن جهت ایجاد تصویر مشترک ذهنی و سپس بررسی نقادانه تکالیف انجام شده توسط دانشجویان انجام شود. در بخش عملی نیز دانشجویان پس از آشنایی با دیدگاههای مختلف به انجام کار میدانی خواهند پرداخت و نتایج آن را در کلاس ارائه خواهند نمود.

۵- منابع اصلی درس

- ❖ اتکینسون و دیگران (۱۳۸۴)، زمیته روانشناسی هیلگارد، مترجم حسن رفیعی و دیگران، چاپ ششم، تهران، انتشارات ارجمند
  - ❖ ارنشتاین، آلن سی، هانکینس، فرانسیس پی (۱۳۷۳) مبانی فلسفی، روانشناختی و اجتماعی برنامه درسی، مترجم خلیلی شورینی، سیاوش، تهران نشر یادواره کتاب
  - ❖ بیلر، رابرت (۱۳۷۸) کاربرد روانشناسی در آموزش، جلد اول، مترجم پروین کدیور، تهران، مرکز نشر دانشگاهی، چاپ ششم
  - ❖ روجه، گی (۱۳۸۸) مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی عمومی، ترجمه هما زنجانی‌زاده، تهران، انتشارات سمت
  - ❖ کدیور، پروین، (۱۳۸۲) روانشناسی تربیتی، تهران، سمت، چاپ ششم
  - ❖ کلاین برگ، اتو، (۱۳۷۲) روان‌شناسی اجتماعی، ترجمه علی محمد کاردان، تهران، نشر اندیشه
  - ❖ لوک بدار، ژوزه دزیل و لوک لامارش، (۱۳۸۰) روان‌شناسی اجتماعی، ترجمه حمزه گنجی، تهران: انتشارات ساوالان
  - ❖ موسیپور، نعمت‌الله (۱۳۸۲) مبانی برنامه‌ریزی آموزش متوسطه، مشهد، آستان قدس رضوی
- Berliner, D. C., & Calfee, R. C. (Eds.). (1996). *Handbook of educational psychology*. Routledge.
- Johnson, H. T. (1968). *Foundations of curriculum*. CE Merrill Pub. Co.,
- Jonassen, D., & Land, S. (Eds.). (2012). *Theoretical foundations of learning environments*. Routledge.
- Warren, K. (1995). *The Theory of Experiential Education. A Collection of Articles Addressing the Historical, Philosophical, Social, and Psychological Foundations of Experiential Education*. Kendall/Hunt Publishing Co., 4050 Westmark Drive, Dubuque, IA 52004-1840.

۶- رویکرد ارزشیابی

- با عنایت به رویکرد اتخاذ شده در فرصت های یاددهی یادگیری نمره نهایی دانشجو در این درس، از مجموع فعالیت‌های زیر بدست خواهد آمد:
- الف) انجام تکالیف درسی (پروژه) ۴ نمره
  - ب) مشارکت در بحث‌های کلاسی ۲ نمره
  - ج) انجام پژوهش مستقل به صورت گروه های دو نفره با رویکرد تولید اثر علمی ۴ نمره (مربوط به قسمت عملی)
  - د) آزمونهای میان ترم و پایان ترم. ۱۰ نمره

سرفصل درس نظریه های یادگیری و الگوهای تدریس

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۲۵

۱- اهداف:

- ✓ شناخت اولیه نظریه های یادگیری و نظریه های طراحی آموزشی
- ✓ فهم ویژگی ها و مراحل اجرای الگوهای تدریس
- ✓ تشخیص تناسب الگوها با اهداف برنامه درسی و یادگیری
- ✓ کاربرد الگوهای تدریس در موقعیت های عملی یاددهی- یادگیری

۲- سرفصل ها و رئوس محتوا:

- (۱) جایگاه یاددهی- یادگیری در برنامه درسی (به عنوان یک عنصر و به عنوان ساحت اجرا)... ۱ جلسه
- (۲) نظریه های یادگیری و نسبت آن ها با الگوهای تدریس... ۱ جلسه
- (۳) نظریه های طراحی آموزشی (آموزش)... ۱ جلسه
- (۴) خانواده الگوهای تدریس (یادگیری)... ۱ جلسه
- (۵) خانواده الگو های پردازش اطلاعات... ۴ جلسه
  - ۵.۱ تفکر استقرائی
  - ۵.۲ کاوش مفاهیم
  - ۵.۳ تفکر استعاره ای (بدیع نگاری)
  - ۵.۴ خواندن و نوشتن با الگوی استقرائی تصویر- واژه
- (۶) خانواده الگوهای اجتماعی... ۳ جلسه
  - ۶.۱ مطالعه درباره ارزشها (ایفای نقش)
  - ۶.۲ پژوهش سازمان یافته مبتنی بر همیاری
- (۷) خانواده الگوهای شخصی (فردی)... ۲ جلسه
  - ۵.۵ یادگیری از طریق مشاوره
  - ۵.۶ ملاقات کلاسی
- (۸) خانواده الگوهای رفتاری و سایبرنتیک... ۲ جلسه
  - ۸.۱ یادگیری اجتماعی
  - ۸.۲ شبیه سازی

۳- ماهیت درس؛ درسی دو واحدی با رویکرد نظری-عملی است. هدف آن، شناخت اولیه نظریه های یادگیری و طراحی آموزشی و کاربرد الگوهای تدریس در موقعیت های عملی یاددهی- یادگیری است

۴- رویکرد تدریس / یادگیری؛ ارائه الگو های تدریس با تکیه بر مراحل عملی و همراه با اجرای مثال های عینی توسط استاد یا دانشجو در کلاس

۵ - منابع آموزشی:

- ❖ (منبع اصلی) جويس، بروس. کالهنون امیلی، هایکینز دیوید، (۱۳۹۳) الگوهای یادگیری، ابزارهایی برای تدریس (چاپ هفتم)، ترجمه محمود مهرمحمدی و لطفعلی عابدی، انتشارات سمت
- ❖ جويس، بروس. مارشا ویل امیلی کالهنون، (۱۳۹۱) الگوهای تدریس ۲۰۰۰، مترجم محمدرضا بهزنگی، نشر کمال تربیت، چاپ هشتم
- ❖ شعبانی، حسن. روش تدریس پیشرفته (۱۳۹۲)، فصل اول: رویکرد ها و نظریه های حاسی آموزش تفکر، چاپ ۷، انتشارات سمت
- ❖ فردانش هاشم (۱۳۹۱) مبانی نظری تکنولوژی آموزشی، چاپ ۱۳ فصل اول: کلیات. هاشم انتشارات سمت

۶ - رویکرد ارزشیابی:

- (۱) فعالیت های دانشجویان در طول نیمسال (تدریجی)
- (۲) پروژه نگارش سناریوی تدریس
- (۳) آزمون پایان نیمسال (تشریحی یا چند گزینه ای)

دروس تخصصی

سرفصل درس طراحی و تدوین برنامه درسی
(واحد نظری و ۱ واحد عملی) معادل ۴۸ ساعت
کد درس: ۳۱

۱. هدف کلی درس

دانشجویان با فرایند طراحی و تدوین سیستمی برنامه درسی بطور نظری و عملی آشنا شوند.

اهداف اجرایی درس:

- ✓ پس از پایان آموزش از دانشجویان انتظار می‌رود بتوانند:
- ✓ تعریف دقیق و علمی از رویکرد سیستمی در طراحی و تدوین برنامه درسی ارائه دهند.
- ✓ یک برنامه آموزشی را تحلیل کنند و نیازها را براساس اولویت‌ها انتخاب نمایند.
- ✓ هدف‌های کلی یک برنامه درسی را به صورت اهداف جزئی و رفتاری تبدیل و تنظیم نمایند.
- ✓ کارکرد یک برنامه درسی را تجزیه و تحلیل کنند.
- ✓ وظایف لازم برای دستیابی به اهداف آموزشی را تحلیل و تنظیم نمایند.
- ✓ برای یک موضوع و اهداف خاص محتوای مناسب انتخاب کنند.
- ✓ راهبردها و روش‌های مختلف جایگزین را بررسی و روش مناسب برای آموزش محتوای مورد نظر را انتخاب کنند.
- ✓ نظام ارزشیابی برنامه درسی مورد نظر را براساس اهداف تعیین شده مشخص کنند.
- ✓ یکی از مسائل و مشکلات آموزشی را مشخص کنند، پس از تجزیه و تحلیل و شناخت مشکل، براساس فرایند مطرح شده در کلاس، یک برنامه درسی برای حل مشکل طراحی و تدوین نمایند.

۲. رئوس محتوا

▪ فصل اول: رویکرد سیستمی در طراحی و تدوین برنامه درسی

- تعریف سیستم
- انواع سیستم: سیستم بسته و باز
- تعریف برنامه درسی به عنوان خرده سیستم در نظام آموزشی
- رویکرد سیستمی در تحلیل برنامه‌های درسی
- استفاده از نمودار جریان برای تشریح رویکرد سیستمی
- محدودیت‌های نمودار جریانی
- روش‌های الگوریتمی در تحلیل برنامه‌های درسی
- روش‌های اکتشافی در تحلیل برنامه‌های درسی

▪ فصل دوم: مراحل طراحی و تدوین برنامه درسی

مرحله اول: تجزیه و تحلیل نیازها:

- تحلیل وضعیت موجود (دروندها و بروندهای فعلی)
- تحلیل وضعیت مطلوب (بروندهای مطلوب یا آنچه که باید باشد)
- گزینش تعدادی از نیازها که برای اقدام اولویت دارند
- فهرست و مرتب کردن نیازها
- تشخیص مشکل از میان نیازهای معین
- تجزیه و تحلیل مشکل یا مساله:
- تعریف مشکل یا مساله
- مطالعه موردی برای تعریف مشکل
- شناسایی منبع یا منابع مشکل
- بررسی راه‌حل‌های ممکن جهت حل مشکل
- انتخاب بهترین راهبرد جهت حل مشکل از میان گزینه‌های موجود

مرحله دوم: تجزیه و تحلیل اهداف آموزشی (وضعیت مطلوب):

- تعریف و تحلیل هدف‌های کلی (غایی) و هدف‌های آموزشی برنامه درسی
- تبدیل هدف‌های کلی به اهداف آموزشی (جزئی و رفتاری)
- هدف‌های آموزشی تعیین کننده بروندهای آموزشی
- عملیاتی کردن هدف‌های آموزشی برنامه درسی
- سازماندهی و مرتب کردن هدف‌های آموزشی برنامه درسی
- مشخص کردن حیطه‌ها و سطوح هدف‌های آموزشی برنامه درسی
- اشکال‌های وارده بر هدف‌های آموزشی برنامه درسی
- خلاصه و بازنگری هدف‌های آموزشی برنامه درسی

مرحله سوم: تجزیه و تحلیل کارکردهای برنامه درسی:

کارکردها یکی از چند خروجی مرتبط با برونداد نهایی و تلاش برای حصول آن است. هر کارکرد شامل تعدادی وظیفه یا کار مورد نیاز برای نیل به هدف معین یا فراهم ساختن شرایط حصول یک فناوری یا برونداد است.

- فرایند تحلیل کارکرد برنامه درسی؛
- تعین کارکرد و خرده کارکردهای برنامه درسی
- مشخص کردن شرایط و ارتباط درونی کارکردها و خرده کارکردها
- قواعد تحلیل کارکردها

مرحله چهارم: تجزیه و تحلیل کار یا وظیفه:

کار یا وظیفه را می‌توان به مثابه واحدهای اجرایی تعریف کرد، که وقتی در یک مجموعه قرار می‌گیرند، تشکیل یک کارکرد را می‌دهند. تحلیل کار یا وظیفه آخرین گام ریز شدن در تحلیل سیستمی است و از پایین‌ترین سطح کارکرد که پیش از تعین «واحدهای اجرایی» مشخص شده است نشات می‌گیرد. تحلیل کار یا وظیفه در گام‌های اساسی زیر صورت می‌گیرد:

- تعین کارکردهای اساسی در ارتباط با پیاده شدن کارکردهای کلی
- مشخص کردن کارها یا وظایفی که باید انجام شوند
- شناسایی وظایف یا کارهای تشکیل دهنده در هر حیطه
- مشخص کردن ترتیب کار یا انجام وظیفه
- مشخص کردن خرده وظایفی که برای حصول وظایف سطح بالاتر مورد نیاز است
- تشخیص و تصریح ویژگی کارها، شرایط و بافت آنها در حیطه‌های مختلف
- مشخص کردن روابط بین وظایف در یک توالی مفهومی و زمانی
- مشخص کردن شرایط کار یا وظیفه (شرایط عملی، اجرایی، انگیزشی، زمانی، مکانی، تجهیزاتی)
- مشخص کردن رفتار ورودی در هر وظیفه یا کار

مرحله پنجم: تحلیل محتوای برنامه درسی:

- تعریف محتوا
- تحلیل محتوا براساس هدف‌های تنظیم شده
- تحلیل محتوا براساس ویژگی‌های یادگیرندگان
- تحلیل محتوا براساس زمان اجرای وظایف

- تحلیل محتوا و تجزیه آن به موضوعات مختلف
- تجزیه و تحلیل موضوع‌های نظری
- تجزیه و تحلیل موضوع‌های عملی
- سازماندهی و مرتب کردن موضوع‌های مختلف بر اساس سلسله مراتب اهداف و وظایف برنامه‌درسی
- تعیین رفتار ورودی یادگیرندگان برای ورود به موضوعات مختلف

مرحله ششم: تجزیه و تحلیل راهبردها و روش‌های آموزش:

- تحلیل و تعیین راهبردها و روش‌های متکی بر انسان
- تحلیل و تعیین راهبردها و روش‌های متکی بر منابع جایی
- تحلیل و تعیین راهبردها و روش‌های متکی بر وسایل دیداری
- تحلیل و تعیین راهبردها و روش‌های متکی بر وسایل دیداری- شنیداری
- تحلیل و تعیین راهبردها و روش‌های متکی بر رایانه و آموزش‌های الکترونیکی

مرحله هفتم: تعیین نظام ارزشیابی برنامه درسی:

- بازنگری بوسیله متخصصان برنامه درسی و حوزه‌های عملی
- ارزشیابی تکوینی بخش‌های مختلف برنامه درسی
- ارزشیابی مقدماتی در اجرا به منظور اصلاح و تقویت برنامه درسی
- ارزشیابی نهایی در صورت نیاز

۳. ماهیت درس: نظری / عملی

این درس معمولاً باید به صورت نظری و عملی اجرا گردد. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود که ۳ واحد در نظر گرفته شود. در صورت محدود بودن واحدها، می‌توان به ۲ واحد تقلیل داد. یک واحد عملی و یک واحد نظری (۱۶ ساعت نظری و ۱۶ ساعت عملی).

۴. رویکرد تدریس / یادگیری

الگوی مساله محور و تعاملی مناسب‌ترین الگو برای آموزش این درس می‌باشد.

۵. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ❖ زفسکی، ای. جی، رمی (۱۳۹۱) چاپ ۷. طراحی نظام‌های آموزشی (تصمیم‌گیری در برنامه‌ریزی درسی و طراحی برنامه درسی). ترجمه هاشم فردانش، تهران: انتشارات سمت.
- ❖ رخشان، فریدون (۱۳۶۶). طراحی و تدوین نظام‌های آموزشی. تبریز: انتشارات نیما.

منبع فرعی:

- ❖ سینتیا بی لشین، جولین بولاک، چارلز ام. رایگلوت (۱۳۹۲) چاپ ۹. راهنم‌ها و فنون طراحی آموزشی. ترجمه هاشم فردانش. تهران: انتشارات سمت

۶. رویکرد ارزشیابی

در این درس بهتر است ارزشیابی بصورت کتبی و عملکردی اجرا شود. به این نحو که ۱۰ نمره ارزشیابی به کتبی و ۱۰ نمره دیگر برای انجام دادن طراحی و تدوین یک برنامه درسی به صورت عملی در نظر گرفته شود.

سرفصل درس تغییر و اجرای برنامه‌دروسی
(۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی) معادل ۴۸ ساعت
کد درس: ۳۲

۱- هدف‌های درس

- شناخت مفهوم تغییر و اجرا
- آشنایی با رویکرد‌ها یا دیدگاه‌های مختلف در تغییر و اجرا
- شناخت عوامل موثر برای تغییر و اجرا
- شناخت مشکلات پیش روی اجرای برنامه درسی
- شناخت نقش عاملان تغییر
- آشنایی با ابزارهای مربوط به تغییر و اجرا
- شناخت رهبری برنامه درسی

۲- رئوس محتوا و ساختار آرایه درس

موضوع بحث	توبت بحث
مفهوم شناسی اجرای برنامه درسی و مفاهیم مرتبط (اصلاح، نوآوری، جنبش، تغییر، انتشار، توزیع و ...)	اول
دیدگاه‌های اساسی درباره تغییر و اجرای برنامه درسی (شواب و ایزنر)	دوم
دیدگاه‌های اساسی درباره تغییر و اجرای برنامه درسی (سرسون و تری کارسون)	سوم
دیدگاه فولان: عناصر تغییر موفقیت آمیز و فرایند اجرای برنامه درسی	چهارم
عوامل موثر بر پذیرش برنامه درسی جدید	پنجم
عوامل درونی و بیرونی موثر بر اجرای برنامه درسی جدید	ششم
عوامل موثر بر نهادینه سازی برنامه درسی جدید	هفتم
عاملان اجرای برنامه درسی (مدیر، معلم، دانش آموزان و والدین و اجتماع محلی)	هشتم
رهبری برنامه درسی	نهم
ابزارهای مربوط به پذیرش تغییر برنامه درسی (سنجش ویژگی‌های ادراکی پذیرندگان تغییر، نرخ پذیرش، شناسایی طبقات پذیرندگان و منحنی S شکل پذیرش و ...)	دهم
ابزارهای اندازه گیری اجرا در مدارس (ابزارهای تولید شده توسط هال و همکاران در پروژه CBAM)	یازدهم
ابزارهای اندازه گیری نهادینه سازی (سنجش میزان و سطوح نهادینه سازی)	دوازدهم
ارائه نتایج کار میدانی دانشجویان در زمینه اجرای ابزارهای پذیرش تغییر برنامه درسی	سیزدهم
ارائه نتایج کار میدانی دانشجویان در زمینه اجرای ابزارهای اجرای برنامه درسی	چهاردهم
ارائه نتایج کار میدانی دانشجویان در زمینه ابزارهای اشاعه و انتشار برنامه درسی	پانزدهم
ارائه نتایج کار میدانی دانشجویان اجرای ابزارهای نهادینه سازی تغییر برنامه درسی	شانزدهم

۳- ماهیت درس

اجرای برنامه‌دروسی، درسی دو واحدی با رویکرد نظری-عملی است. هدف آن، آشناسازی دانشجویان با اجرای برنامه درسی، فرایند و عوامل تاثیرگذار بر آن می باشد. در این راستا در بخش نظری فراگیران از چگونگی پذیرش، اجرا، اشاعه و انتشار، استمرار و نهادینه سازی تغییر برنامه درسی آگاه خواهند شد و در این بین نسبت به نقش عاملان مختلف تغییر، معلم به عنوان مجری تغییر، دانش آموزان به عنوان مفعول تغییر، مدیر به عنوان رهبر برنامه درسی و والدین و جامعه محلی به عنوان حامی یا بازدارنده تغییر آشنا

خواهند شد. در بخش عملی ضمن آشنایی با ابزار های مربوط به تغییر و اجرا به گردآوری و تحلیل اطلاعات میدانی پرداخته می شود.

۴- روش: رویکرد یاددهی-یادگیری

مباحث این درس به جز مباحث مقدماتی (مفهوم شناسی و الگوها) که حالت صرفاً نظری دارد در سایر موارد امکان برقراری ارتباط بین مطالب جلسات مختلف درس و واقعیت‌های برنامه درسی کشور به ویژه با عنایت به تغییرات برنامه درسی به خوبی وجود دارد. لذا اتخاذ رویکرد معلم محور و ارائه مستقیم مطالب در این درس توجیهی ندارد. محور هر یک از جلسات می تواند انجام تکلیف، پاسخ به یک سوال، بررسی مورد و یا حل یک مساله باشد. مشخص بودن منبع هر جلسه از قبل و مطالعه آن به عنوان دانش لازم جهت ورود به کلاس و انجام تکلیف بر اساس آن می تواند به پویایی فرصت های یادگیری فراهم شده در کلاس کمک شایانی نماید. زمان هر جلسه می تواند به دو بخش تقسیم شود. در بخش اول مروری کوتاه بر اهم مطالب مطرح شده در منبع مورد مطالعه و گفتگو پیرامون آن جهت ایجاد تصویر مشترک ذهنی و سپس بررسی نقادانه تکالیف انجام شده توسط دانشجویان انجام شود. در بخش عملی نیز دانشجویان پس از آشنایی با ابزارهای مختلف اجرا و تغییر برنامه درسی به انجام کار میدانی در زمینه بکارگیری یک ابزار خواهند پرداخت و نتایج آن را در کلاس ارائه خواهند نمود.

منابع درس

- ❖ Boschee, F. B, Whitehead M.B (2011). Curriculum Leadership: Strategies for Development and Implementation
- ❖ Fullan, M. (2007). *The new meaning of educational change*. London: Routledge Flamer.
- ❖ Hall, G. E., & Hord, S. M. (2014). *Implementing change, patterns, principles, and potholes*. (4rd ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Pearson
- ❖ Hargreaves, A, Lieberman, A, Fullan, M (2010). *Second International Handbook of Educational Change*. Springer
- ❖ Rogers, M.E (2003). *Diffusion of Innovations*. Simon and Schuster

۵ - رویکرد ارزشیابی

با عنایت به رویکرد اتخاذ شده در فرصت های یاددهی یادگیری نمره نهایی دانشجویان از مجموع فعالیت‌های زیر بدست خواهد آمد:

الف) انجام تکالیف درسی (پروژه) ۴ نمره

ب) مشارکت در بحث‌های کلاسی ۲ نمره

ج) انجام پژوهش مستقل به صورت گروه های دو نفره با رویکرد تولید اثر علمی ۴ نمره (مربوط به قسمت عملی)

ج) آزمونهای میان ترم و پایان ترم ۱۰ نمره

سرفصل درس اصول و روشهای ارزشیابی برنامه درسی

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۳۳

۱ - هدفهای درس

در این درس شرایطی پدید می‌آید که دانشجویان:

- ✓ با مفاهیم اساسی حوزه ارزشیابی برنامه درسی آشنا شوند و به درکی استدلالی از آنها دست یابند.
- ✓ مبانی، فرایند و روشهای ارزشیابی برنامه درسی را بشناسند و قادر به تحلیل آنها باشند.
- ✓ با انواع الگوهای ارزشیابی برنامه درسی آشنا شوند و از شرایط بکارگیری و قابلیتها و محدودیتهای هر یک از آنها باخبر باشند.
- ✓ قادر شوند تحلیلی از مشکلات ارزشیابی برنامه درسی در نظام آموزشی ایران ارائه نمایند و به نقد و بررسی ارزشیابی‌های انجام شده بپردازند.
- ✓ برای تطبیق الگوهای ارزشیابی برنامه درسی با نظام آموزشی ایران و طراحی یک الگوی مناسب همت گمارند.

۲ - ریختن محتوا و ساختار ارایه درس

موضوع بحث	نوبت بحث
مفهوم و گستره ارزشیابی برنامه درسی	اول
ضرورت و چگونگی ارزشیابی برنامه درسی در نظام‌های آموزشی	دوم
تحولات ارزشیابی برنامه درسی در غرب	سوم
تحولات ارزشیابی برنامه درسی در ایران	چهارم
مبانی نظری ارزشیابی برنامه درسی	پنجم
رویکردهای عمده در ارزشیابی برنامه درسی	ششم
مراحل اساسی ارزشیابی برنامه درسی	هفتم
چگونگی و اصول تهیه طرح ارزشیابی برنامه درسی	هشتم
الگوهای ارزشیابی برنامه درسی: الگوی هدف‌مدار	نهم
الگوهای ارزشیابی برنامه درسی: الگوی سیب	دهم
الگوهای ارزشیابی برنامه درسی: الگوی اختلاف	یازدهم
الگوهای ارزشیابی برنامه درسی: الگوی هدف آزاد	دوازدهم
الگوهای ارزشیابی برنامه درسی: الگوی خبرگی (نقادی)	سیزدهم
الگوهای ارزشیابی برنامه درسی: الگوی مشارکتی	چهاردهم
معرفی و نقد طرح‌های نمونه ارزشیابی برنامه درسی در ایران	پانزدهم
آینده ارزشیابی برنامه درسی در ایران و جهان	شانزدهم

۳ - ماهیت درس

ارزشیابی برنامه درسی دارای ماهیت نظری است. با وجود این، موضوعات این درس از طریق عمل یاد گرفته می‌شود و با تمرین استحکام می‌یابد. به همین دلیل با آنکه این درس به صورت نظری طراحی شده و اجرا می‌شود.

گردد، اما اقدام به ارزشیابی از جمله ضروریات درس محسوب می شود؛ که در حد مقدمات کلاس می تواند دنبال شود.

۴- رویکرد یاددهی-یادگیری

در این درس از روشی استفاده می شود که مدرس و دانشجو هر یک دارای وظایف مشخص می باشند. این وظایف به شرح زیر تعریف می شوند:

الف) مدرس: مدرس نقش اصلی در اداره درس را خواهد داشت و با مددگیری از دانشجویان در هر جلسه، مباحث اصلی را مطرح می کند. تکمیل مباحث، منابع و انطباق آنها با ارزشیابی برنامه درسی در ایران از جمله نقش های مدرس محسوب می شود. حداقل نیمی از زمان هر جلسه درس به گفتار مدرس اختصاص دارد.

ب) دانشجویان: دانشجویان موظف به مطالعه هر مبحث پیش از حضور در کلاس هستند و در مواقع لازم به طرح دیدگاههای خود یا دانش جمع آوری شده می پردازند. در عین حال، هر دانشجو به انجام تکالیفی که در هر جلسه تعیین می شود، میبایست اقدام کند و در جلسه بعد گزارش فعالیت خود را عرضه می دارد و در نقد و بررسی گزارش سایر دانشجویان مشارکت می کند. حداکثر نیمی از زمان هر جلسه درس به گفتگوی دانشجویان اختصاص می یابد.

۵- منابع اصلی درس

- ❖ بازرگان، عباس (۱۳۹۲) چاپ ۱۲: ارزشیابی آموزشی، تهران: سمت.
- ❖ بولا، اچ، اس (۱۳۷۵): ارزشیابی طرحها و برنامه های آموزشی برای توسعه، ترجمه خدایار ابیلی، تهران: مؤسسه بین المللی روش های آموزش بزرگسالان.
- ❖ موسی پور، نعمت الله (۱۳۸۱): «مقایسه تطبیقی روند تحولات ارزشیابی آموزشی در غرب و ایران»، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، شماره ۳۹.
- ❖ Worthen. B. R. & Others (1997): Program Evaluation. New York: Longman.

۶- رویکرد ارزشیابی

در ارزشیابی این درس به چهار فعالیت دانشجو توجه می شود:

الف) مشارکت در فرایند درس

ب) اقدام به ارزشیابی برنامه درسی و ارائه نتایج در قالب مقاله یا گزارش به مدرس

ج) گزارش های شفاهی در کلاس درس و یا در کنفرانس های علمی

د) پاسخگویی به پرسش های مورد نظر مدرس طی نیمسال یا در پایان آن

سرفصل درس تاریخ مطالعات برنامه‌درسی

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۳۴

۱- هدف‌های درس

- ✓ آشنایی فراگیر با مفاهیم و اصطلاحات حوزه تاریخ برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با خاستگاه و سیر تحول تاریخی برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با تاریخ آموزش برنامه‌ریزی درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با وقایع مهم و لئیرگذار در حوزه برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با سنتها و نهضت‌های برنامه‌درسی
- ✓ آشنایی فراگیر با مهمترین آثار مکتوب حوزه برنامه‌درسی

۲- رئوس محتوا و ساختار ارایه درس

نوبت بحث	موضوع بحث
اول	روش ساختن معنا و اهمیت اصطلاح فقر آگاهی تاریخی در حوزه برنامه‌درسی
دوم	پرداختن به خاستگاه و معنای تاریخی واژه برنامه‌درسی
سوم	معرفی تاریخنگاران حوزه برنامه‌درسی و آثارشان در جهان و ایران (۱)
چهارم	معرفی تاریخنگاران حوزه برنامه‌درسی و آثارشان در جهان و ایران (۲)
پنجم	شرح تاریخ آموزش رشته برنامه‌ریزی درسی در جهان (۱)
ششم	شرح تاریخ آموزش رشته برنامه‌ریزی درسی در ایران (۲)
هفتم	سیر تحول تاریخی حوزه برنامه‌درسی: معرفی طبقه‌بندیها
هشتم	توضیح و تفسیر سیر تحول تاریخی حوزه برنامه‌درسی: قبل از ۱۹۰۰
دهم	توضیح و تفسیر سیر تحول تاریخی حوزه برنامه‌درسی: از ۱۹۵۰ تا ۲۰۰۰
یازدهم	توضیح و تفسیر سیر تحول تاریخی حوزه برنامه‌درسی: از ۲۰۰۰ تا حال حاضر
دوازدهم	معرفی و تشریح نهضت‌های برنامه‌درسی (۱)
سیزدهم	معرفی و تشریح نهضت‌های برنامه‌درسی (۲)
چهاردهم	معرفی وقایع و رخداد‌های اثرگذار در جهان (۱)
پانزدهم	معرفی وقایع و رخداد‌های اثرگذار در ایران (۲)
شانزدهم	معرفی آثار ماندگار حوزه برنامه‌درسی در جهان

۳. ماهیت درس

تاریخ مطالعات برنامه‌درسی، درسی دو واحدی و نظری است. هدف آن، آشناسازی دانشجویان تحصیلات تکمیلی با خاستگاه و قلمروی برنامه‌درسی در گستره تاریخ پیدایش و تحول این حوزه مطالعاتی است. دانشجویان در جریان این سیر پیدایش و تکامل، به اهمیت توجه به گذشته پی برده و با شخصیت‌های برجسته تاریخ برنامه‌درسی، وقایع و رخداد‌های مهم، نهضت‌های تاریخی و آثار ماندگار حوزه آشنا میشوند.

۴. روش: رویکرد یاددهی-یادگیری

در این درس از روشی استفاده می‌شود که مدرس و دانشجو هر یک دارای وظایف مشخص می‌باشند. این وظایف به شرح زیر تعریف می‌شود: نقش مدرس، ارائه و توضیح مباحث مربوطه به صورت سخنرانی است. این امر میتواند بیش از نیمی از وقت کلاس را به خود اختصاص دهد. دانشجویان نیز مکلف به مطالعه و درک هر مبحث پیش از حضور در کلاس می‌باشند. پس از ارائه مطلب توسط مدرس، مباحث و نکات کلیدی مورد بحث و گفتگوی کلاسی قرار میگیرد. همچنین می‌توان، مطالعه و کاوش راجع به وقایع و رخدادهای مهم و یا نهضتهای برنامه‌درسی را تبدیل به پروژه و کار عملی کرد.

۵- منابع اصلی درس

- ❖ Curriculum Books: the first hundred years (2002)/ William H. Schubert.
- ❖ Changing Course: American Curriculum Reform in the 20th Century (2002)/ Herbert M. Kliebard.
- ❖ The Struggle for the American Curriculum, 1893-1958 (2004)/ Herbert M. Kliebard.
- ❖ Explorations in Curriculum History (2004)/ Lynn M. Burlbaw (Ed.).
- ❖ Encyclopedia of Curriculum Studies (2010)/ Craig Kridel (Ed.).
- ❖ Fundamentals of Curriculum: Passion and Professionalism (2002; Second Edition)/ Decker F. Walker.

۶- رویکرد ارزشیابی

نمره نهایی دانشجو در درس تاریخ مطالعات برنامه‌درسی، از مجموع فعالیتهای زیر بدست خواهد آمد:

- الف) انجام تکالیف درسی (پروژه)؛
- ب) مشارکت در بحثهای کلاسی؛
- ج) آزمونهای میان ترم و پایان ترم.

سرفصل درس کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا) در برنامه درسی

(۲ واحد نظری) معادل ۲۲ ساعت

کد درس: ۳۵

۱. هدفهای درس

- دانشجویان در این درس به هدفهای زیر دست می‌یابند:
- ✓ با مفهوم فاوا، گوناگونی آن و چشم انداز های فاوا آشنا می شوند.
  - ✓ با الگو های مختلف کاربرد فاوا در موضوعات مختلف برنامه درسی مانند کاربرد فاوا در علوم، ریاضیات، علوم اجتماعی و... آشنا می شوند
  - ✓ توانایی هدایت تحقیق در حوزه های کاربرد فاوا در برنامه درسی را می یابند.
  - ✓ توانایی ارائه طرح برای تغییرات مبتنی بر فاوا در حوزه های موضوعی برنامه درسی را می یابند

۲. رئوس محتوا و ساختار ارائه درس

جلسات	موضوع اصلی	موضوعات فرعی
اول	فاوا و برنامه درسی	آشنایی یا تعریف فاوا و مفاهیم مختلف آن، آشنایی با کاربرد فاوا در برنامه درسی (چشم انداز های مختلف)
دوم	تلفیق فاوا در برنامه درسی	نظریه های مختلف در باره تلفیق فاوا در برنامه درسی تجربه های جهانی در تلفیق فاوا در برنامه درسی
سوم	یادگیری ترکیبی	یادگیری ترکیبی: مفهوم و فلسفه
چهارم	یادگیری ترکیبی	یادگیری ترکیبی و الگو های مختلف آن
پنجم	تدریس با فاوا	برنامه ریزی درسی در یادگیری ترکیبی
ششم	تدریس با فاوا	تدریس با نرم افزار های اساسی: واژه پرداز ورد، پاورپوینت
هفتم	تدریس با فاوا	تدریس با کمک چند رسانه ای ها
هشتم	اینترنت	مقدمه ای بر اینترنت و ابزار های دیگر یادگیری از راه دور
نهم	اینترنت	تلفیق اینترنت در برنامه درسی
دهم	کاربرد فاوا در رشته های مختلف درسی	کاربرد فاوا در آموزش زبان
یازدهم	کاربرد فاوا در رشته های مختلف درسی	کاربرد فاوا در ریاضیات
دوازدهم	کاربرد فاوا در رشته های مختلف درسی	کاربرد فاوا در علوم اجتماعی
سیزدهم	کاربرد فاوا در رشته های مختلف درسی	کاربرد فاوا در علوم تجربی
چهاردهم	کاربرد فاوا در رشته های مختلف درسی	کاربرد فاوا در آموزش ادبیات
پانزدهم	کاربرد فاوا در رشته های مختلف درسی	کاربرد فاوا در آموزش کودکان استثنایی
شانزدهم	تجربه های ایرانی در تلفیق فاوا در برنامه درسی	شبکه رشد، مدرسه هوشمند، دانشگاه های مجازی،

۳. ماهیت درس

ماهیت درس حاضر به گونه ای است که از طریق عمل یاد گرفته می شود. آموزش های عملی توسط استاد درس و نیز ارائه های علمی توسط دانشجو از لوازم این درس است

۴. رویکرد یاددهی-یادگیری

در این درس مدرس و دانشجو ایفاگر نقش در اداره کلاس خواهند بود. آموزش های علمی و ارائه های عملی توسط هر دو صورت می گیرد. استفاده از ابزار های مختلف مانند اینترنت و نرم افزار های آموزشی در حین تدریس و یادگیری از ضروریات درس است و استاد و دانشجو باید ملتزم به آن باشند.

۵. منابع آموزشی

- ❖ Roblyer, M.D. and Doering, A.H. (2013). Integrating educational Technology into teaching. USA: Pearson
- ❖ Jonassen, D.H. (2006). Modeling with technology: Mind tools for Conceptual change. USA: Allyn & Bacon
- ❖ Stein, J. & Graham, C. R. (2014). *Essentials for Blended Learning: A Standards-based Guide*. Routledge.

۶. رویکرد ارزشیابی

در ارزشیابی این درس به فعالیت های زیر توجه می شود:

- الف) مشارکت در انجام تکالیف نظری و عملی
- ب) اقدام به تحقیق و آرایه نتایج در قالب مقاله یا گزارش به مدرس.
- ج) شرکت در بحث های کلاس و فضای مجازی

دروس اختیاری

سرفصل درس برنامه ریزی درسی در آموزش پیش دبستانی و دبستانی

(۲ واحد نظری) معادل ۲۲ ساعت

کد درس: ۴۱

۱. هدف‌ها: انتظار می رود دانشجویان در این درس:

- ✓ با ابعاد مفهومی و گستره موضوعی دانش برنامه درسی در آموزش پیش دبستانی و دبستانی آشنا شوند و توانایی ارائه تصویری از برنامه ریزی درسی در این دوره را کسب کنند.
- ✓ با مفاهیم عمده، مباحث اساسی، گستره فعالیت، اصول، تحولات تاریخی، شیوه‌های تولید، روش‌های اجرا و ارزشیابی برنامه درسی در آموزش پیش دبستانی و دبستانی آشنا شوند.
- ✓ مسائل و مشکلات موجود در حوزه برنامه‌ریزی درسی آموزش پیش دبستانی و دبستانی در جهان و ایران را شناسایی کنند.
- ✓ روش بررسی موضوعات در آموزش پیش دبستانی و دبستانی را فرا گیرند و به پژوهش و ارائه گزارش در این حوزه بپردازند.
- ✓ بتوانند اصول برنامه ریزی درسی در این حوزه از جمله نیازسنجی، تعیین هدف، ارائه محتوا، راهبردهای یاددهی-یادگیری و شیوه‌های ارزشیابی را بکار ببرند.

۷- سپس محتوا و ساختار درس

نوبت بحث	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	آموزش پیش دبستانی و دبستانی چرایی و چگونگی	انتظارات دانشجویان، آمادگی دانشجویان، زمینه‌های فعالیت دانشجویان، هدف‌های درس، روش کار.
دوم	برنامه‌ریزی در آموزش پیش دبستانی و دبستانی	مفهوم، ضرورت، مراحل، ویژگی‌ها، انواع، گستره معنایی، عوامل مؤثر، عناصر نظام آموزشی و وضعیت ایران.
سوم	مبانی برنامه‌ریزی آموزش پیش دبستانی و دبستانی ۱	بررسی مبانی مختلف از جمله فلسفی، روانشناختی، اجتماعی و ...
چهارم	مبانی برنامه‌ریزی آموزش پیش دبستانی و دبستانی ۲	بررسی مبانی مختلف از جمله فلسفی، روانشناختی، اجتماعی و ...
پنجم	هدف‌های آموزش پیش دبستانی و دبستانی	بررسی انواع هدف‌های برنامه درسی در آموزش پیش دبستانی و دبستانی
ششم	محتوای آموزش پیش دبستانی و دبستانی ۱	منابع محتوی، اصول انتخاب محتوا، روش‌های سازماندهی، اصول سازماندهی.
هفتم	راهبردهای یاددهی-یادگیری آموزش پیش دبستانی و دبستانی	روش‌های فعال تدریس
هشتم	تجربه‌های جهانی در آموزش پیش دبستانی و دبستانی	معرفی تجربه‌های جهانی: فروبل، پستالوزی و ...

نهم	تجربه های جهانی در آموزش پیش دبستانی و دبستانی	معرفی تجربه های جهانی؛ مونتسوری، رجیو امیلیو، مدرسه سامر هیل و ...
دهم	آموزش پیش دبستانی و دبستانی در ایران	تاریخچه و سیر تحول آموزش پیش دبستانی و دبستانی در ایران و تجربه های ایرانی در آموزش پیش دبستانی و دبستانی (مدرسه قره‌داد، مدرسه باغچه بان)
یازدهم	آموزش پیش دبستانی و دبستانی در ایران	آشنایی و ارزیابی برنامه درسی پیش دبستانی و دبستانی در ایران (برنامه درسی آموزش زبان آموزی)
دوازدهم	آموزش پیش دبستانی و دبستانی در ایران	آشنایی و ارزیابی برنامه درسی پیش دبستانی و دبستانی در ایران (برنامه درسی علوم)
سیزدهم	آموزش پیش دبستانی و دبستانی در ایران	آشنایی و ارزیابی برنامه درسی پیش دبستانی و دبستانی در ایران (برنامه درسی ریاضیات)
چهاردهم	آموزش پیش دبستانی و دبستانی در ایران	آشنایی و ارزیابی برنامه درسی پیش دبستانی و دبستانی در ایران (برنامه درسی هنر و مطالعات اجتماعی)
پانزدهم	آموزش پیش دبستانی و دبستانی در ایران	آشنایی و ارزیابی برنامه درسی پیش دبستانی و دبستانی در ایران (برنامه درسی دینی و قرآن)
شانزدهم	آموزش پیش دبستانی و دبستانی در ایران	آشنایی و ارزیابی برنامه درسی پیش دبستانی و دبستانی در ایران (برنامه درسی تربیت بدنی)

۳. ماهیت درس

برنامه ریزی از جمله موضوعاتی است که از طریق عمل یاد گرفته می شود. به همین دلیل با آنکه این درس به صورت نظری طراحی شده، اما اقدام به برنامه ریزی ضرورت دارد و انتظار می رود مدرسان شرایط را برای اقدام به برنامه ریزی در دوره پیش دبستانی و دبستانی و هدایت دانشجویان فراهم کنند.

۴. روش: رویکرد یاددهی-یادگیری

مدرس و دانشجو در این درس دارای وظایف مشخصی می باشند. این وظایف به شرح زیر تعریف می شوند:

الف) مدرس: مدرس نقش اصلی در اداره درس را خواهد داشت و در هر جلسه، مباحث اصلی را مطرح می کند. تکمیل مباحث، منابع و تطبیق آنها با برنامه درسی از جمله نقش های مدرس محسوب می شود.

ب) دانشجویان: دانشجویان موظف به مطالعه هر مبحث پیش از حضور در کلاس هستند و در مواقع لازم به طرح دیدگاههای خود یا دانش جمع آوری شده می پردازند. در عین حال، هر دانشجو به انجام تکالیفی که در هر جلسه تعیین می شود، مبادرت می کند و در جلسه بعد گزارش فعالیت خود را عرضه می دارد و در نقد و بررسی گزارش سایر دانشجویان مشارکت می کند. حداکثر نیمی از زمان هر جلسه درس به گفتگوی دانشجویان اختصاص می یابد. دانشجویان هر یک موظف به انتخاب یک موضوع و ارائه آن در کلاس و نگارش آن در قالب یک مقاله علمی می باشند.

۵. منابع آموزشی (منابع اصلی درس):

۱. اسپادک، برنارد (۱۳۸۶)، آموزش در دوران کودکی، ترجمه محمد حسین نظری نژاد، مشهد: آستان قدس رضوی.
۲. بیلر، رابرت (۱۳۹۰). کاربرد روانشناسی در آموزش، ترجمه پروین کدیور. تهران: مرکز نشر دانشگاهی، چاپ دهم
۳. راهنمای برنامه درسی دروس مختلف پیش دبستان و دبستانی؛ دفتر تألیف و برنامه ریزی کتب درسی
۴. کول، وئیتا (۱۳۹۲) برنامه آموزش و پرورش پیش از دبستان، ترجمه مفیدی، فرخنده انتشارات سمت، چاپ چهاردهم
۵. مفیدی، فرخنده (۱۳۹۲) مبانی آموزش و پرورش پیش از دبستان، انتشارات سمت

6. Copple, C., & Bredekamp, C (2006). Basics of developmentally appropriate practice. NAEYC. United States of America.
7. Copple, C., & Bredekamp, S. (2009). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs*. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.
8. Harmon, D. A., & Jones, T. S. (2005). *Elementary education: A reference handbook*. ABC-CLIO.
9. Jones, R., & Wyse, D. (Eds.). (2013). *Creativity in the primary curriculum*. Routledge.
10. Littledyke, M., & Huxford, L. (2013). *Teaching the primary curriculum for constructive learning*. Routledge.
11. Morrison, G. S. (2006). *Early childhood education today*. 10 Editions. New Jersey: Prentice Hall.
12. Roopnarine, J., & Johnson, J. E. (2008). *Approaches to early childhood education*. 5th Editions. New Jersey: Prentice Hall.

۶- رویکرد ارزشیابی

- ✓ اقدام به تحقیق و ارایه نتایج در قالب مقاله یا گزارش به کلاس
- ✓ مشارکت در بحث های گروهی کلاس
- ✓ ارائه یک نمونه ارزیابی از برنامه های درسی دوره های پیش دبستانی و دبستانی
- ✓ توانمندی در تحلیل محتوا در یکی از دروس دوره های پیش دبستانی و دبستانی

سرفصل درس موضوعات درسی در آموزش پیش دبستانی و دبستانی

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۴۲

۱. هدف‌های درس

دانشجویان در این درس به هدفهای زیر دست می‌یابند:

- ✓ آشنایی با ساخت‌های اصلی و حوزه‌های اصلی یادگیری در آموزش پیش دبستانی و دبستانی
- ✓ شناسایی محدوده و محوریت‌های حوزه‌های یادگیری در دوره پیش دبستانی و دبستانی
- ✓ بررسی مقایسه‌ای عناوین درسی آموزش پیش دبستانی و دبستانی و طبقه‌بندی‌های رایج آن در ایران و جهان

۲. رئوس محتوا و ساختار درس

نوبت بحث	موضوع اصلی	مباحث فرعی	تعداد جلسه
اول	آشنایی با ساخت‌های شش گانه یادگیری در دوره آموزش پیش دبستانی و دبستانی تعریف، محدوده،	ساحت اخلاقی - دینی اقتصادی؛ ساحت علمی فناوری؛ ساحت زیستی بدنی؛ ساحت اجتماعی سیاسی؛ ساحت اقتصادی حرفه‌ای؛ ساحت زیبایی شناسی و هنری و فرهنگی	۶ جلسه (هر ساحت در یک جلسه)
دوم	آشنایی با حوزه‌های یادگیری در آموزش پیش دبستانی و دبستانی و عناوین دروس مرتبط با هر حوزه	حوزه آموزش زبان مادری، حوزه آموزش علوم تجربی، حوزه آموزش ریاضی، حوزه آموزش دین و اخلاق و قرآن، حوزه آموزش مطالعات اجتماعی، حوزه آموزش کار و فناوری، حوزه آموزش فرهنگ و هنر، حوزه آموزش تربیت بدنی و سلامت، حوزه آموزش تفکر و مهارت‌های زندگی	۹ جلسه (هر حوزه در یک جلسه)
سوم	آشنایی با موضوعات فرا رشته‌ای و خاص در دوره پیش دبستانی و دبستانی	بحث تلفیق دروس، موضوعات مشترک بین دروس، پرداختن به تمایزهای روز فراگیران	۱ جلسه

۳. ماهیت درس

این درس ماهیتی نظری دارد که با کار عملی درباره موضوعات مطروحه همراه است.

۴. رویکرد تدریس، یادگیری

مدرس این درس در شروع کار، ساحت‌های یادگیری (۶ ساحت) و حوزه‌های دروس (۹ حوزه) را بین دانشجویان تقسیم می‌نماید. هر دانشجو موظف است در جلسه درس مربوطه، مجموعه اطلاعات جمع آوری شده حوزه خود را درباره آن حوزه به هم کلاس‌ان خود ارائه نماید و با بررسی گذشته و حال هر موضوع درسی، درباره تحولات آن مطالبی را بیان کند.

۵. منابع آموزشی

۱. مبانی نظری تحول بنیادین آموزش و پرورش
۲. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
۳. برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران
۴. کتابهای درسی نظام آموزشی کشور
۵. برنامه‌های درسی سایر کشورها

۶. رویکرد ارزشیابی

- ✓ ارائه گزارش درباره یکی از ساخت‌ها یا حوزه‌های یادگیری
- ✓ تحویل گزارش کار مکتوب درباره یکی از ساخت‌ها یا حوزه‌های یادگیری
- ✓ با تحویل یک نمونه کار عمل در تولید مواد آموزشی تکمیل یا فرارشته‌ای یا تلفیقی
- ✓ آزمون کتبی با سؤالات انتخابی درباره یکی از موضوعات یادگیری بر اساس سؤالات تحلیلی

سرفصل درس برنامه ریزی درسی در دوره متوسطه

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۵۱

۱. هدف‌های درس

- دانشجویان در این درس به هدفهای زیر دست یابند:
- ✓ آشنایی با کارکرد، مأموریت و هدف آموزش در دوره متوسطه و وجه تمایز این دوره با دوره قبل در ایران و جهان و چرخش‌های اصلی آن
  - ✓ آشنایی با مباحث اساسی، حوزه‌های یادگیری و زمینه‌های اصلی محتوایی در دوره متوسطه
  - ✓ بررسی مهم‌ترین مشخصه‌های عناصر برنامه درسی دوره متوسطه شامل اهداف، انتخاب محتوا، روش‌های یاددهی یادگیری، فضای یادگیری، هدایت تحصیلی و ارزشیابی
  - ✓ شناسایی مهم‌ترین مسائل، چالش‌ها و مشکلات موجود در حوزه برنامه‌ریزی درسی آموزش متوسطه در ایران و جهان
  - ✓ بکارگیری مراحل برنامه‌ریزی درسی از نیازسنجی تا تبیین هدف، انتخاب و تنظیم محتوا، تبیین روش یاددهی یادگیری و پیشنهاد شیوه ارزشیابی برای یک وضع خاص در دوره متوسطه

۲. رئوس محتوا و ساختار درس

نوبت بحث	موضوع اصلی	مباحث فرعی	تعداد جلسه
اول	ماهیت آموزش متوسطه	بحث تاریخی و سابقه آموزش دوره متوسطه، سابقه جهانی، سابقه در ایران، مأموریت و هدف این دوره، تفاوت‌های اساسی این دوره با دوره‌های قبل	۲ جلسه
دوم	محتوای آموزش دوره متوسطه و گرایش‌های اصلی	گرایش‌های اصلی آموزش متوسطه در ایران و جهان (نظری، فنی و حرفه‌ای)، زمینه‌های اصلی محتوایی، حوزه‌های یادگیری و عناوین دروس، تغییرات عمده در دوره‌های تاریخی	۲ جلسه

۳. ماهیت درس

برنامه‌ریزی درسی ماهیتی آمیخته بین نظر و عمل دارد. گرچه این درس به صورت نظری ارائه می‌شود اما در همه مراحل تدریس، دانشجویان باید درگیر فعالیت‌های جدید آموزش عمل و تمرین تولید عناصر برنامه درسی شوند و انتظار می‌رود به کسب تجربه مستقیم و عمل در تولید برنامه درسی و واحدهای یادگیری تحت نظر مدرسان بپردازند.

۴. رویکرد تدریس-یادگیری

در هر جلسه مدرس به ارائه چارچوبی مدون از موضوع درس و اهمیت آن و جایگاه این مبحث در بین سایر مباحث در نظر گرفته شده برای این واحد درسی می‌پردازد و اطلاعاتی جامع درباره موضوع ارائه نماید. سپس با همکاری دانشجویان و استفاده از آموخته‌های ایشان، زمینه توسعه مفهوم و کسب مهارت در حوزه مظروجه را فراهم می‌نماید. دانشجویان در مباحث مختلف نیازمند انجام فعالیت‌ها و پیشبینی خارج از کلاس و قبول ارائه آن در هر

جلسه می‌باشند. همچنین استفاده از الگوهای تدریس فعال مانند الگوهای یادگیری اجتماعی در این درس با موفقیت بسیار همراه است.

۵. منابع آموزشی

۱. مبانی نظری تحول بنیادین آموزش و پرورش
۲. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
۳. برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران

۶. رویکرد ارزشیابی

در این درس علاوه بر توجه به میزان مشارکت و فعالیت دانشجو در فرایند تدریس به موضوعات زیر توجه می‌شود:

- ✓ ارائه کار در کلاس درس
- ✓ تولید یک نمونه برنامه درسی - واحد یادگیری برای دوره متوسطه
- ✓ تحلیل یک مسئله اصلی در آموزش متوسطه در ایران یا جهان
- ✓ آزمون پایانی شامل سؤالات تحلیلی

سرفصل درس موضوعات درسی در دوره متوسطه

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۵۲

۱. هدف‌های درس

- دانشجویان در این درس به هدف‌های زیر دست یابند:
- ✓ آشنایی با ساخت‌های اصلی و حوزه‌های اصلی یادگیری در دوره متوسطه
  - ✓ شناسایی محدوده و محوریت‌های حوزه‌های یادگیری در دوره متوسطه
  - ✓ بررسی مقایسه‌ای عناوین درسی دوره متوسطه و طبقه‌بندی‌های رایج آن در ایران و جهان

۲. رئوس محتوا و ساختار درس

نوبت بحث	موضوع اصلی	مباحث فرعی	تعداد جلسه
اول	آشنایی با ساخت‌های شش‌گانه یادگیری در دوره متوسطه تعریف، محدوده.	ساخت اخلاقی - دینی اقتصادی؛ ساخت علمی فناوری؛ ساخت زیستی بدنی؛ ساخت اجتماعی سیاسی؛ ساخت اقتصادی حرفه‌ای؛ ساخت زیبایی‌شناسی و هنری و فرهنگی	۳ جلسه (هر دو ساعت در یک جلسه)
دوم	آشنایی با حوزه‌های یادگیری در آموزش متوسطه و عناوین دروس مرتبط با هر حوزه	حوزه آموزش زبان مادری. حوزه آموزش علوم تجربی. حوزه آموزش ریاضی. حوزه آموزش دین و اخلاق و قرآن. حوزه آموزش مطالعات اجتماعی. حوزه آموزش کار و فناوری. حوزه آموزش فرهنگ و هنر. حوزه آموزش تربیت بدنی و سلامت. حوزه آموزش تفکر و مهارت‌های زندگی. حوزه آموزش زبانهای خارجی	۱۰ جلسه (هر حوزه در یک جلسه)
سوم	آشنایی با گرایش‌های اصلی در دوره متوسطه و موضوعات مشترک و پایه	<ul style="list-style-type: none"> • آشنایی با گرایش نظری • آشنایی با گرایش فنی و حرفه ای • آشنایی با گرایش‌های مشترک و پایه 	۲ جلسه

۳. ماهیت درس

این درس ماهیتی نظری دارد که با کار عملی درباره موضوعات مطروحه همراه است.

۴. رویکرد تدریس - یادگیری

مدرس این درس در ابتدای کار، ساخت‌های یادگیری (۶ ساخت) و حوزه‌های دروس (۱۰ حوزه) را بین دانشجویان تقسیم می‌نماید. هر دانشجو موظف است در جلسه درس مربوطه، مجموعه اطلاعات جمع آوری شده حوزه خود را درباره آن حوزه به هم کلاس‌ان خود ارائه نماید و با بررسی گذشته و حال هر موضوع درسی، درباره تحولات آتی آن مطالبی را بیان کند.

۵. منابع آموزشی

- ❖ مبانی نظری تحول بنیادین آموزش و پرورش
- ❖ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
- ❖ برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران
- ❖ کتابهای درسی نظام آموزشی کشور
- ❖ برنامه‌های درسی سایر کشورها

۶. رویکرد ارزشیابی

- ✓ ارائه گزارش درباره یکی از ساحت‌ها یا حوزه‌های یادگیری
  - ✓ تحویل گزارش کار مکتوب درباره یکی از ساحت‌ها یا حوزه‌های یادگیری
  - ✓ یا تحویل یک نمونه کار عمل در تولید مواد آموزشی تکمیل با فرارشته‌ای یا تلفیقی
- آزمون کتبی با سؤالات انتخابی درباره یکی از موضوعات یادگیری بر اساس سؤالات تحلیلی

سرفصل درس برنامه‌ریزی درسی در آموزش عالی

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۶۱

۱- هدف درس:

✓ آشنایی دانشجویان با مفاهیم، الگوها و روش‌های برنامه‌ریزی درسی در مراکز آموزش عالی

۲- رئوس محتوا:

- تعریف برنامه درسی؛ برنامه درسی دانشگاهی؛ (جلسات اول و دوم)
- عناصر و مؤلفه‌های برنامه درسی دانشگاهی؛ (جلسات سوم و چهارم)
- الگوهای طراحی برنامه درسی در آموزش عالی؛ (جلسات پنجم الی هفتم)
- اجرای برنامه‌ی درسی آموزش عالی؛ (جلسات هشتم الی یازدهم)
- ارزشیابی برنامه درسی دانشگاهی؛ (جلسات دوازدهم الی چهاردهم)
- تغییر در برنامه‌های درسی آموزش عالی؛ (جلسات چهاردهم الی شانزدهم)

۳- منابع درس:

- ❖ عارفی، محبوبه. (۱۳۸۴). برنامه‌ریزی درسی راهبردی در آموزش عالی. تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه شهید بهشتی.
- ❖ فتحی واجارگاه، کوروش، موسی پور، نعمت‌الله و یادگارزاده، غلامرضا. (۱۳۹۳). برنامه‌ریزی درسی آموزش عالی (دیدگاهها، رویکردها و چشم‌اندازها). تهران: انتشارات مهربان.
- ❖ میلر، دبلیو آر. (۱۳۸۰). راهنمای تدریس در دانشگاهها. ترجمه وینا میری. تهران: انتشارات سمت.
- ❖ نوروززاده، رضا، فتحی واجارگاه، کوروش. (۱۳۸۷). درآمدی بر برنامه‌ریزی درسی دانشگاهی. تهران: انتشارات مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی.
- ❖ کین، رابرت و نیویل، دیوید. (۱۳۸۶). راهنمای بهبود تدریس در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی. ترجمه احمدرضا نصر و همکاران. تهران: انتشارات سمت.

- ❖ Lattuca, R.L & Stark, J. S. (2009). Shaping the College Curriculum: Academic Plans in Context, Published by Jossey – Bass.
- ❖ Margolis, E. (2001). The Hidden Curriculum in Higher Education. Published in Great Britain by Routledg.
- ❖ Mestenhauer, Josef A & Ellingboe, Brenda J. (1998). Reforming the higher education curriculum: internationalizing the campus. Publisher: Oryx Press. (Available in SBU Library)
- ❖ Wolf, p& Hughes, ch. (2007). Curriculum Development in Higher Education: Faculty-Driven Processes & Practices: New Directions for Teaching and Learning (J-B TL Single Issue Teaching and Learning) Publisher: Wily company.

۴- سایر منابع قابل استفاده در درس

- ❖ آقازاده، محرم. (۱۳۷۷). راهنمای عملی برنامه‌ریزی درسی. تهران: نشر نورپردازان.
- ❖ رالف. و نایلر (۱۳۹۰). اصول اساسی برنامه‌ریزی درسی و آموزشی. ترجمه تقی پورظهیر، چاپ هشتم، تهران: نشر آگه.
- ❖ رونتری، درک. (۱۳۸۰). تهیه مواد درسی برای نظام‌های یادگیری باز، از راه دور و انعطاف‌پذیر، ترجمه مهرا ن جمنی، انتشارات دانشگاه پیام نور.
- ❖ زفکسی، ای.جی. (۱۳۸۵). مقدمه‌ای بر کتاب طراحی نظام‌های آموزشی، تصمیم‌گیری در برنامه‌ریزی درسی و طراحی برنامه درسی. ترجمه هاشم فردانش، تهران: انتشارات سمت.
- ❖ کافمن، راجر، هرمن، جری. (۱۳۷۴). برنامه‌ریزی استراتژیک در نظام آموزشی. ترجمه مشایخ و بازرگان، تهران: انتشارات مدرسه.
- ❖ میلر، جی. پی. (۱۳۹۰). نظریه‌های برنامه درسی. ترجمه محمود مهر محمدی، چاپ نهم، تهران: انتشارات سمت.
- ❖ مهر محمدی، محمود. (۱۳۸۷). برنامه درسی: نظرگاه‌ها، رویکردها و چشم‌اندازها. تهران: انتشارات سمت.
- ❖ مفاهیم- استراتژی‌ها - اقدامات. ترجمه غلامعلی سرمد. تهران: انتشارات موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی.
- ❖ نیکلز، ادی و هاوارد. (۱۳۶۳). راهنمای عملی برنامه‌ریزی درسی. ترجمه داریوش دهقان، چاپ اول تهران: نشر قدیانی.

۵- منابع لاتین

- ❖ Hedberg, J.G & Stevenson, M. (2014). Curriculum Models for the 21st Century: Using Learning Technologies in Higher Education 2014. Publisher: Springer.
- ❖ Jackson, N. (2006). Developing Creativity in Higher Education: The Imaginative Curriculum. Publisher: Routledge
- ❖ Posner, George J. (1986). Course design: a guide to curriculum development for teachers. Publisher: Longman. (Available in SBU Library).
- ❖ Rockman, Ilene F. (2004). Integrating information literacy into the higher education curriculum: practical models for transformation. Publisher: Jossey-Bass. (Available in SBU Library).

۶- روش تدریس و روش ارزشیابی:

توسط اساتید مشخص خواهند شد. (مطالب مطرح شده پیشنهادی است و هر استاد درسی می‌تواند بر اساس نیازها و شرایط آنها را تغییر دهد).

سرفصل درس برنامه‌ریزی درسی در آموزش‌های علمی- کاربردی
(۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی) معادل ۴۸ ساعت
کد درس: ۶۲

۱. هدف

✓ دانشجو در پایان این درس ضمن آشنایی با اصول و روش‌های برنامه‌ریزی درسی علمی- کاربردی بتواند الگو برنامه‌های درسی علمی- کاربردی را طراحی و تدوین نماید.

۲. سرفصلها و رئوس محتوای درس

▪ مفاهیم و تعاریف برنامه‌ریزی درسی

- اصول طراحی و تدوین برنامه‌ریزی درسی
- برنامه‌ریزی درسی در آموزش‌های علمی- کاربردی
- تکنسین و برنامه‌ریزی درسی جهت آموزش تکنسینها
- نقش آموزش علمی- کاربردی در آموزش تکنسینها
- اصول برنامه‌ریزی درسی آموزش علمی- کاربردی و تربیت تکنسین
- انجام کار تخصصی در مورد الگوهای برنامه‌ریزی درسی و بررسی تفاوت آنها با یکدیگر از نظر کاربرد آموزشی (با در نظر گرفتن طرح پژوهشی)

▪ مراحل برنامه‌ریزی آموزشی علمی- کاربردی (آموزش تکنسین)

- نیازسنجی آموزشی بر مبنای شغل
- تعیین استانداردهای شغلی
- مطابقت استانداردها با سطوح تحصیلی آموزش‌های علمی- کاربردی
- تجزیه و تحلیل مشاغل و منابع مورد مطالعه
- تدوین هدفهای یادگیری براساس مهارتهای شغلی
- اصول انتخاب سرفصلهای یادگیری براساس اهداف یادگیری
- سازماندهی محتوا و مواد درسی آموزش فنی
- تعیین استانداردها و عوامل اجرایی برنامه درسی
- فضای آموزشی
- تمرین عملی جهت تهیه یک برنامه از طریق رویکرد تحلیل شغلی (کار عملی و تخصصی)

- زمان تدریس و آموزش
- استاندارد ورودی یادگیرندگان
- مدرسان

▪ انتخاب روشهای آموزش و یادگیری

- روش حل مسئله
- روش کارآموزی
- روش شبیه سازی

▪ ارزشیابی برنامه درسی

- ارزشیابی اولیه
- ارزشیابی حین اجرا
- ارزشیابی نهایی
- ارزشیابی هنجار مرجع و ملاک مرجع در آموزش علمی- کاربردی
- ارزشیابی از نیازها و انتظارات
- ارزشیابی از برنامه درسی
- ارزشیابی از تاثیرات و عوامل جانبی درس برنامه درسی عقیم، پنهان در مراکز آموزشی

۳. ارزشیابی

تمرین عملی تهیه طرح ارزشیابی برنامه‌های درسی در حالت‌های مختلف (ارزشیابی در حین تدوین، ارزشیابی در حال اجرا و ارزشیابی پایانی برنامه درسی)
 ارزشیابی از کار دانشجویان براساس آزمون کتبی ۱۲ نمره و کار پژوهشی ۸ نمره خواهد بود و پروژه در محدوده درس باید انجام گیرد.

۴. منابع اصلی

منابع فارسی:

❖ آموزش تکنسین: اقبال قاسمی پویا- انتشارات مطالعات برنامه ریزی درسی سازمان گسترش و

نوسازی سازمان صنایع ایران سال ۱۳۷۱

❖ آموزش فنی میرمحمد علی- ترجمه عبدالحسین نفیسی انتشارات مدرسه سال ۱۳۸۷

- ❖ اصول و روش برنامه ریزی درسی علمی - کاربردی، ماشاله واشقانی فراهانی (جزوه درس)
- ❖ برنامه ریزی درسی برای یادگیری بهتر - سیلر و الکساندر و همکاران ترجمه غلامرضا خوبی نژاد
انتشارات آستان قدس رضوی

- ❖ طراحی سیستم یادگیری - دیویس روبرت و همکاران ترجمه نجفی زند انتشارات دنیا ۱۳۶۳
- ❖ دیویس ایورکی - مدیریت یادگیری، ترجمه داریوش نوروزی انتشارات رهگشای شیراز
- ❖ آموزش و بهسازی منابع انسانی - سید حسین ابطی مطالعات برنامه ریزی سازمان برنامه و بودجه

سال ۱۳۷۵

- ❖ راهنمای تعلیمات فنی در دوره های تکنسین عالی انستیتوهای تکنولوژی وزارت و آموزش و پرورش

منابع انگلیسی:

- ❖ Engineering education (search and development in curriculum and instruction) John Heywood Hoboken, New Jersey 2005.
- ❖ Encyclopedia of educational development volume 3 vocational education New Delhi 2003.
- ❖ Vocational education Ttarun Rashtrya New Delhi 2005.

برنامه ریزی درسی در مراکز تربیت معلم

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۶۳

۱. هدف های درس

- انتظار می رود دانشجویان در این درس به هدف های زیر دست یابند:
- ✓ با اصول و مبانی برنامه ریزی درسی در تربیت معلم آشنا شوند.
  - ✓ رویکردهای تربیت معلم را به خوبی فراگیرند.

۲. رئوس محتوی و ساختار ارایه درس

نوبت	موضوع اصلی	موضوعات فرعی
اول	ماهیت تدریس و رابطه آن با یادگیری (۱)	تدریس بعنوان یک کنش فنی
دوم	ماهیت تدریس و رابطه آن با یادگیری (۲)	تدریس بعنوان یک کنش زیبایی شناسانه
سوم	صلاحیت های حرفه معلمی	- صلاحیت های عمومی حرفه معلمی - صلاحیت های تخصصی حرفه معلمی
چهارم	برنامه ریزی درسی صلاحیت محور (CBCD) در تربیت معلم (۱)	- تعریف ماهیت و چستی صلاحیت ها - چگونگی شناسایی و احصاء صلاحیت ها
پنجم	برنامه ریزی درسی صلاحیت محور (CBCD) در تربیت معلم (۲)	- تدوین طرح های توسعه فردی (IDP) - ارزشیابی طرح های توسعه فردی
ششم	رویکردهای تربیت معلم (۱)	- درس پژوهی (lesson study)
هفتم	رویکردهای تربیت معلم (۲)	- کنش پژوهی (action research)
هشتم	رویکردهای تربیت معلم (۳)	- تربیت معلم پژوهش محور (research-based teacher education)
نهم	رویکردهای تربیت معلم (۴)	- رویکرد کارگزار فکور (reflective practitioner)
دهم	راهبردهای یاددهی-یادگیری (۱)	- راهبردهای فعال
یازدهم	راهبردهای یاددهی-یادگیری (۲)	- راهبردهای غیرفعال
دوازدهم	کاربرد فناوری در تربیت معلم	- کاربرد رویکرد یادگیری تلفیقی (blended learning) - کاربرد آموزش های الکترونیکی (e-learning)
سیزدهم	برنامه ریزی ارزیابی عملکرد معلمان (۱)	- ارزیابی عملکرد بر اساس رویکرد وظیفه محور
چهاردهم	برنامه ریزی ارزیابی عملکرد معلمان (۲)	- ارزیابی عملکرد بر اساس رویکرد صلاحیت محور
پانزدهم	مطالعه موردی برنامه های موفق تربیت معلم در دنیا	- ایالات متحده، ژاپن، فنلاند، آلمان، انگلستان، ...

۳. ماهیت درس

برنامه ریزی درسی در تربیت معلم حوزه ای حساس و تخصصی است که مستلزم آگاهی از مدل های موفق تربیت معلم در دنیا و انطباق آن با شرایط بومی-فرهنگی می باشد.

۴. رویکرد تدریس-یادگیری

در این درس مدرس و یادگیرندگان هر یک وظایف مشخصی به شرح ذیل دارند:
الف) وظیفه اصلی مدرس بکارگیری منابع روزآمد و کارآمد است. وی همچنین موظف است آنچه را آموزش می دهد در عمل نیز پیاده کند و صرفاً در چارچوب نظریهها حرکت نکند.
ب) یادگیرندگان موظفند مطالب درسی را پیش از حضور در کلاس مرور کنند، نسبت به موارد مطرح شده در کلاس پرسش کنند و تکالیف ارائه شده را به نحو مطلوب انجام دهند.

۵. منابع آموزشی:

- ❖ مهرمحمدی، محمود (۱۳۸۶). بازاندیشی فرایند یاددهی-یادگیری و تربیت معلم. تهران: انتشارات رشد.
- ❖ ماریاتورس، روزا (۱۳۸۰). تربیت معلم: به سوی الگویی تازه برای آموزش معلمان. ترجمه فریبرز مجیدی. تهران: انتشارات پژوهشکده تعلیم و تربیت.
- ❖ رووف، علی (۱۳۸۶). تربیت معلم و کارورزی. تهران: نشر روان
- ❖ Moore, Alex (2004). The good teacher: dominant discourses about teaching and teacher education
- ❖ Mattos, Andrea M.A (2009). Narratives on teaching and teacher education: An international perspective

۶. رویکرد ارزشیابی

در ارزشیابی این درس به فعالیت های ذیل توسط دانشجویان توجه شود:
الف) مشارکت در فرایند تدریس
ب) گزارش های کتبی حاصل از پژوهش های عملی
ج) عملکرد موثر و ناشی از فهم عمیق در آزمون های کتبی و شفاهی در طول ترم
د) بررسی و ارائه برنامه های موفق تربیت معلم در دنیا

سرفصل درس برنامه درسی در آموزش مجازی

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۶۴

۱- اهداف درس:

- از دانشجویان انتظار می رود با گذراندن این درس بتوانند:
- ✓ اشکال مختلف یادگیری الکترونیکی و آموزش مجازی را بیان کنند.
  - ✓ جایگاه آموزش مجازی در دوره های مختلف تحصیلی را شناسایی کنند.
  - ✓ مدل های برنامه درسی الکترونیکی را شناسایی و کاربردهای آنها را توضیح دهند.
  - ✓ مبانی برنامه درسی مجازی را تشریح کنند.
  - ✓ ویژگی های عناصر برنامه درسی مجازی را بیان کنند.
  - ✓ فرآیند انتخاب، تولید و سازماندهی محتوای الکترونیکی را از منظر آموزشی و فنی توضیح دهند.
  - ✓ ویژگی ها، کارکردها، رویکردهای طراحی و ملاک های ارزیابی سامانه های مدیریت یادگیری را بیان کنند.
  - ✓ ویژگیهای مهم معلم الکترونیکی و مهارت های مورد نیاز او را بیان کنند و بتوانند نقش یک معلم در محیط مجازی را ایفاء نمایند.
  - ✓ ویژگی ها و مهارت های مورد نیاز یادگیرنده در محیط مجازی را توضیح دهند و دلایل نیاز به این مهارت ها را بیان نمایند.
  - ✓ چارچوبی را برای ارزشیابی برنامه درسی مجازی ارائه کنند و بتوانند برنامه های درسی الکترونیکی را ارزشیابی نمایند.

۲- رئوس محتوا و ساختار درس

(۱) کلیات یادگیری الکترونیکی و آموزش مجازی:

- اشکال مختلف یادگیری الکترونیکی
- رسالت های برنامه درسی در جامعه اطلاعاتی و الزام های آن
- آموزش مجازی و دوره های مختلف تحصیلی
- آموزش مجازی در جهان و ایران

(۲) مدل های برنامه درسی مجازی:

- مدل های سیستمی در آموزش های مجازی
- مدل های یادگیری الکترونیکی برای توسعه شغلی
- مدل های جامع و کل نگر آموزش مجازی

(۳) مبانی برنامه درسی مجازی:

- مبانی یادگیری
- مبانی جامعه شناختی
- مبانی فلسفی

(۴) ویژگی های عناصر برنامه درسی مجازی:

- اهداف برنامه درسی مجازی
- محتوای برنامه درسی مجازی
- فعالیت های یادگیری در محیط های مجازی

برنامه ریزی درسی در مراکز تربیت معلم

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۶۳

۱. هدف های درس

- انتظار می رود دانشجویان در این درس به هدف های زیر دست یابند:
- ✓ با اصول و مبانی برنامه ریزی درسی در تربیت معلم آشنا شوند.
  - ✓ رویکردهای تربیت معلم را به خوبی فراگیرند.

۲. رئوس محتوی و ساختار ارایه درس

نوبت	موضوع اصلی	موضوعات فرعی
اول	ماهیت تدریس و رابطه آن با یادگیری (۱)	تدریس بعنوان یک کنش فنی
دوم	ماهیت تدریس و رابطه آن با یادگیری (۲)	تدریس بعنوان یک کنش زیبایی شناسانه
سوم	صلاحیت های حرفه معلمی	- صلاحیت های عمومی حرفه معلمی - صلاحیت های تخصصی حرفه معلمی
چهارم	برنامه ریزی درسی صلاحیت محور (CBCD) در تربیت معلم (۱)	- تعریف ماهیت و جیستی صلاحیت ها - چگونگی شناسایی و احصاء صلاحیت ها
پنجم	برنامه ریزی درسی صلاحیت محور (CBCD) در تربیت معلم (۲)	- تدوین طرح های توسعه فردی (IDP) - ارزشیابی طرح های توسعه فردی
ششم	رویکردهای تربیت معلم (۱)	- درس پژوهی (lesson study)
هفتم	رویکردهای تربیت معلم (۲)	- کنش پژوهی (action research)
هشتم	رویکردهای تربیت معلم (۳)	- تربیت معلم پژوهش محور (research-based teacher education)
نهم	رویکردهای تربیت معلم (۴)	- رویکرد کارگزار فکور (reflective practitioner)
دهم	راهبردهای یاددهی-یادگیری (۱)	- راهبردهای فعال
یازدهم	راهبردهای یاددهی-یادگیری (۲)	- راهبردهای غیرفعال
دوازدهم	کاربرد فاوا در تربیت معلم	- کاربرد رویکرد یادگیری تلفیقی (blended learning) - کاربرد آموزش های الکترونیکی (e-learning)
سیزدهم	برنامه ریزی ارزیابی عملکرد معلمان (۱)	- ارزیابی عملکرد بر اساس رویکرد وظیفه محور
چهاردهم	برنامه ریزی ارزیابی عملکرد معلمان (۲)	- ارزیابی عملکرد بر اساس رویکرد صلاحیت محور
پنزدهم	مطالعه موردی برنامه های موفق تربیت معلم در دنیا	- ایالات متحده، ژاپن، فنلاند، آلمان، انگلستان، ...

۳. ماهیت درس

برنامه ریزی درسی در تربیت معلم حوزه ای حساس و تخصصی است که مستلزم آگاهی از مدل های موفق تربیت معلم در دنیا و انطباق آن با شرایط بومی-فرهنگی می باشد.

۴. رویکرد تدریس-یادگیری

در این درس مدرس و یادگیرندگان هر یک وظایف مشخصی به شرح ذیل دارند:
الف) وظیفه اصلی مدرس بکارگیری منابع روزآمد و کارآمد است. وی همچنین موظف است آنچه را آموزش می دهد در عمل نیز پیاده کند و صرفاً در چارچوب نظریهها حرکت نکند.
ب) یادگیرندگان موظفند مطالب درسی را پیش از حضور در کلاس مرور کنند، نسبت به موارد مطرح شده در کلاس پرسش کنند و تکالیف ارایه شده را به نحو مطلوب انجام دهند.

۵. منابع آموزشی:

- ❖ مهرمحمدی، محمود (۱۳۸۶). بازانديشي فرايند ياددهي- يادگيري و تربيت معلم. تهران: انتشارات رشد.
- ❖ ماریاتورس، روزا (۱۳۸۰). تربیت معلم: به سوی انگویی تازه برای آموزش معلمان. ترجمه فریبرز مجیدی. تهران: انتشارات پژوهشکده تعلیم و تربیت.
- ❖ رووف، علی (۱۳۸۶). تربیت معلم و کارورزی. تهران: نشر روان
- ❖ Moore, Alex (2004). The good teacher: dominant discourses about teaching and teacher education
- ❖ Mattos, Andrea M.A (2009). Narratives on teaching and teacher education: An international perspective

۶. رویکرد ارزشیابی

در ارزشیابی این درس به فعالیت های ذیل توسط دانشجویان توجه شود:
الف) مشارکت در فرایند تدریس
ب) گزارش های کتبی حاصل از پژوهش های عملی
ج) عملکرد موثر و ناشی از فهم عمیق در آزمون های کتبی و شفاهی در طول ترم
د) بررسی و ارائه برنامه های موفق تربیت معلم در دنیا

سرفصل درس برنامه درسی در آموزش مجازی

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۶۴

۱- اهداف درس:

- از دانشجویان انتظار می رود با گذراندن این درس بتوانند:
- ✓ اشکال مختلف یادگیری الکترونیکی و آموزش مجازی را بیان کنند.
  - ✓ جایگاه آموزش مجازی در دوره های مختلف تحصیلی را شناسایی کنند.
  - ✓ مدل های برنامه درسی الکترونیکی را شناسایی و کاربردهای آنها را توضیح دهند.
  - ✓ مبانی برنامه درسی مجازی را تشریح کنند.
  - ✓ ویژگی های عناصر برنامه درسی مجازی را بیان کنند.
  - ✓ فرآیند انتخاب، تولید و سازماندهی محتوای الکترونیکی را از منظر آموزشی و فنی توضیح دهند.
  - ✓ ویژگی ها، کارکردها، رویکردهای طراحی و ملاک های ارزیابی سامانه های مدیریت یادگیری را بیان کنند.
  - ✓ ویژگیهای مهم معلم الکترونیکی و مهارت های مورد نیاز او را بیان کنند و بتوانند نقش یک معلم در محیط مجازی را ایفاء نمایند.
  - ✓ ویژگی ها و مهارت های مورد نیاز یادگیرنده در محیط مجازی را توضیح دهند و دلایل نیاز به این مهارت ها را بیان نمایند.
  - ✓ چارچوبی را برای ارزشیابی برنامه درسی مجازی ارائه کنند و بتوانند برنامه های درسی الکترونیکی را ارزشیابی نمایند.

۲- رئوس محتوا و ساختار درس

(۱) کلیات یادگیری الکترونیکی و آموزش مجازی:

- اشکال مختلف یادگیری الکترونیکی
- رسالت های برنامه درسی در جامعه اطلاعاتی و الزام های آن
- آموزش مجازی و دوره های مختلف تحصیلی
- آموزش مجازی در جهان و ایران

(۲) مدل های برنامه درسی مجازی:

- مدل های سیستمی در آموزش های مجازی
- مدل های یادگیری الکترونیکی برای توسعه شغلی
- مدل های جامع و کل نگر آموزش مجازی

(۳) مبانی برنامه درسی مجازی:

- مبانی یادگیری
- مبانی جامعه شناختی
- مبانی فلسفی

(۴) ویژگی های عناصر برنامه درسی مجازی:

- اهداف برنامه درسی مجازی
- محتوای برنامه درسی مجازی
- فعالیت های یادگیری در محیط های مجازی

- سیستم های پشتیبانی از یادگیرندگان و معلمان در محیط های مجازی

- گروه بندی یادگیرندگان در محیط مجازی

- مواد و منابع یادگیری در محیط مجازی

- شیوه های تدریس در محیط مجازی

- شیوه های ارزشیابی در محیط مجازی

۵) انتخاب و تولید محتوای الکترونیکی

- تهیه محتوای الکترونیکی

- محتوای الکترونیکی از منظر فنی

- محتوای الکترونیکی از منظر آموزشی

۶) سامانه های مدیریت یادگیری:

- ابزارهای فناورانه موجود در انواع سامانه ها

- رویکردهای طراحی سامانه های مدیریت یادگیری

- ملاک های ارزیابی و مقایسه سامانه ها

۷) معلم الکترونیکی:

- مهارت های مورد نیاز معلم الکترونیکی

- تدریس ناهمزمان

- تدریس همزمان

- نمونه هایی از تدریس الکترونیکی

۸) نقش و مهارت های یادگیرنده در محیط مجازی:

- تفاوت یادگیرنده حضوری و مجازی

- مهارت های مورد نیاز یادگیرنده در محیط مجازی

۹) ارزشیابی برنامه های درسی مجازی:

- مدل های ارزشیابی برنامه درسی مجازی

- چارچوب و مولفه های کلی برنامه درسی مجازی

- تهیه طرح ارزشیابی برنامه های درسی الکترونیکی

۳ - رویکرد یاددهی-یادگیری:

در این درس از شیوه های تدریس فعال مانند حل مساله و مباحثه استفاده می شود ولی برای آموزش برخی مفاهیم پایه و اساسی بهتر از شیوه های پیش سازمان دهنده و مفهوم آموزی نیز استفاده گردد.

۴ - منابع آموزشی:

❖ یادگیری الکترونیکی؛ تالیف فرهاد سراجی و محمد عطاران

❖ Porter, L.R (2004). Developing an Online Curriculum: Technologies and Techniques. London: Information Science Publishing.

بخش هایی از کتاب زیر که با رئوس مطالب این درس مرتبط است:

❖ Tomei, Lawrence A (2008). Encyclopedia of information technology curriculum integration. Robert Morris University, USA

۵ - رویکرد ارزشیابی: ارزشیابی کتبی به صورت تکوینی و پایانی

سرفصل درس برنامه ریزی درسی در آموزش بزرگسالان

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۶۵

- ۱ - هدف ها: انتظار می رود دانشجویان در این درس به هدف های زیر دست یابند:
- ✓ با اصول و مبانی آموزش بزرگسالان آشنا شوند.
  - ✓ نظریه های آموزش بزرگسالان را به خوبی فراگیرند.
  - ✓ با ویژگی های افراد بزرگسال از حیث یادگیری، شخصیت و انگیزش آشنا شوند.
  - ✓ مدل های طراحی برنامه های آموزش بزرگسالان را بشناسند و در عمل بکارگیرند.
  - ✓ با مدل های ارزشیابی اثربخشی برنامه های آموزش بزرگسالان آشنا شوند و آنها را در عمل پیاده سازی کنند.

۲ - رئوس محتوی و ساختار درس

نوبت بحث	موضوع اصلی	موضوعات فرعی
اول	مبانی نظری	- معنا و مفهوم آموزش بزرگسالان - کارکردهای آموزش بزرگسالان - انواع و گستره آموزش بزرگسالان
دوم	نظریه های آموزش بزرگسالان (۱)	- اندراگوزی
سوم	نظریه های آموزش بزرگسالان (۲)	- هیونتاگوزی و سینرگوزی
چهارم	ویژگی های افراد بزرگسال	- سبک های یادگیری - سبک های شخصیتی - سبک های انگیزشی
پنجم	نیازسنجی در آموزش بزرگسالان (۱)	- معنا و مفهوم نیازسنجی - کارکردهای نیازسنجی - مدل های نیازسنجی
ششم	نیازسنجی در آموزش بزرگسالان (۲)	- مدل های توافقی
هفتم	نیازسنجی در آموزش بزرگسالان (۳)	- مدل های مساله محور - مدل های تحلیلی
هشتم	طراحی آموزش بزرگسالان (۱)	- معنا و مفهوم طراحی آموزشی - مدل های طراحی آموزشی
نهم	طراحی آموزش بزرگسالان (۲)	- آشنایی و بکارگیری مدل ADDIE
دهم	طراحی آموزش بزرگسالان (۳)	- آشنایی و بکارگیری مدل ایندیانا
یازدهم	روش های آموزش بزرگسالان (۱)	- نظریه های یادگیری
دوازدهم	روش های آموزش بزرگسالان (۲)	- روش های یادگیری فعال
سیزدهم	روش های آموزش بزرگسالان (۳)	- روش های یادگیری غیرفعال
چهاردهم	ارزشیابی آموزش های بزرگسالان (۱)	- معنا، مفهوم و کارکردهای ارزشیابی - مدل های ارزشیابی اثربخشی
پانزدهم	ارزشیابی آموزش بزرگسالان (۲)	- آشنایی با مدل کرک باتریک و پیاده سازی آن

۳- ماهیت درس

برنامه ریزی درسی در آموزش بزرگسالان یک حوزه تخصصی است که نیازمند آگاهی از اصول و مبانی اندراگوزیک می باشد. برای کسب مهارت در این حوزه لازم است علاوه بر تخصص در حوزه پداگوزی به ویژگی و اصول آموزش بزرگسالان نیز توجه کنیم.

۴- رویکرد تدریس-یادگیری

در این درس مدرس و یادگیرندگان هر یک وظایف مشخصی به شرح ذیل دارند:
الف) مدرس: وظیفه اصلی مدرس بکارگیری منابع روزآمد و کارآمد است. وی همچنین موظف است آنچه را آموزش می دهد در عمل نیز پیاده کند و صرفاً در چارچوب نظری ها حرکت نکند.
ب) یادگیرندگان: یادگیرندگان موظفند مطالب درسی را پیش از حضور در کلاس مرور کنند، نسبت به موارد مطرح شده در کلاس پرسش کنند و تکالیف ارایه شده را به نحو مطلوب انجام دهند.

۵- منابع آموزشی:

- ❖ فتحی واجارگاه، کورش (۱۳۹۲) چاپ ۸، برنامه ریزی آموزش ضمن خدمت کارکنان. تهران: انتشارات سمت.
- ❖ صباغیان، زهرا و اکبری، سهیلا (۱۳۹۰). مبانی آموزش بزرگسالان. تهران: انتشارات سمت.
- ❖ سازمان نهضت سوادآموزی (۱۳۸۴). برنامه ریزی درسی با گرایش بزرگسالان. تهران: دفتر پژوهش، تالیف کتب و فن آوری آموزشی سازمان نهضت سوادآموزی.
- ❖ Basarab, David J. & Root, Darrell K. (1992). The Training Evaluation Process. Springer Science

۶- رویکرد ارزشیابی

در ارزشیابی این درس به فعالیت های ذیل توسط دانشجویان توجه شود:
الف) مشارکت در فرایند تدریس
ب) گزارش های کتبی حاصل از پژوهش های عملی
ج) عملکرد موثر و ناشی از فهم عمیق در آزمون های کتبی و شفاهی در طول ترم

سرفصل درس سمینار در مسائل برنامه درسی
(۱ واحد نظری ۱ واحد عملی) معادل ۴۸ ساعت
کد درس: ۷۱

۱ - هدف‌های درس

- ✓ شناخت محیط‌های اجرای برنامه درسی
- ✓ شناخت مشکل و مساله و جایگاه هر یک در پژوهش
- ✓ شناخت مشکلات و مسائل محیط‌های مختلف اجرای برنامه درسی
- ✓ توانایی طراحی پژوهش در زمینه یکی از مسائل برنامه درسی

۲ - رئوس محتوا و ساختار درس

موضوع بحث	نوبت بحث
شناخت محیط‌های اجرای برنامه درسی (آموزش و پرورش، آموزش عالی، آموزش پزشکی، آموزش بزرگسالان و آموزش ضمن خدمت)	اول
	دوم
شناخت مفهوم مشکل، بیان حوزه یا حوزه‌های مشکل منتخب توسط دانشجویان و بحث و تبادل نظر درباره آنها	سوم
	چهارم
	پنجم
شناخت مفهوم مساله با توجه به تمایز میان مشکل و مساله و جایگاه هر یک در پژوهش، تبیین‌های مساله‌ای از مشکل منتخب توسط دانشجویان همراه با بحث و تبادل نظر	ششم
	هفتم
	هشتم
	نهم
تدوین پیشنهادهای پژوهشی در قالب گروه‌های کوچک	دهم
	یازدهم
	دوازدهم
ارائه پیشنهادها در کلاس و بحث و تبادل نظر درباره آنها	سیزدهم
	چهاردهم
	پانزدهم
	شانزدهم

۳ - ماهیت درس

سمینار برنامه‌درسی، درسی دو واحدی با رویکرد نظری-عملی است. هدف آن، آشناسازی دانشجویان تحصیلات تکمیلی با حوزه‌های اجرایی برنامه درسی و مسائل و مشکلات خاص هر یک از این حوزه‌هاست. از آنجا که دانشجویان مبانی برنامه درسی را در دروس دیگر فرا گرفته‌اند لذا در این درس به کار بستن آن مبانی جهت نقد وضعیت موجود برنامه درسی و مشکلات آن پرداخته می‌شود.

۴- رویکرد یاددهی-یادگیری

رویکرد تدریس مساله محور می باشد. دانشجویان به شناسایی مسائل حوزه های اجرایی برنامه درسی پرداخته و پس از تحدید مساله سعی در تدوین پیشنهاد پژوهشی درباره آن خواهند داشت. کلیه مراحل با تمسک از یادگیری مشارکتی به در قالب گروه های یادگیری انجام می شود.

۵- منابع اصلی درس

منبع خاصی پیشنهاد نمی شود. حسب موضوعات انتخابی از سوی دانشجویان منبع مشخص می شود.

۶- رویکرد ارزشیابی

با عنایت به رویکرد اتخاذ شده در فرصت های یاددهی یادگیری نمره نهایی دانشجو در درس سمینار برنامه درسی، از مجموع فعالیتهای زیر بدست خواهد آمد:

الف) ارائه گزارش در کلاس و دفاع از ایده خود ۳ نوبت در طول ترم

ب) شناسایی، اولویت بندی و انتخاب مشکلات ۲. ارائه تبیین های مساله ای از مشکل منتخب ۳. تدوین پیشنهاد پژوهش ۷ نمره

ج) مشارکت در بحثهای کلاسی ۳ نمره

د) مشارکت در بحثهای کلاسی ۳ نمره

سرفصل پایان نامه
(۴ واحد عملی) معادل ۱۲۸ ساعت
کد درس: ۸۱

۱ - هدف‌ها:

- ✓ پایان نامه اثری پژوهشی است که توسط دانشجو به عنوان بخشی از فعالیت های لازم جهت اخذ مدرک در مقطع مورد نظر به دانشگاه محل تحصیل ارائه می شود. در واقع پایان نامه نشان دهنده ماحصل تحصیل در دوره کارشناسی ارشد است که هدف آن:
- ✓ آشنایی دانشجو با نحوه نگارش و تنظیم مطالب درباره یک موضوع علمی
- ✓ ایجاد مهارت فرآیند تهیه و نگارش پایان نامه
- ✓ ایجاد توانایی در تبدیل ایده های پژوهشی به سؤال تحقیق
- ✓ کسب قابلیت تعیین هدف و پالایش موضوع تحقیق

۲ - رچس محتوا و ساختار درس:

- در این درس ساختار کلی پایان نامه به شرح ذیل توسط استاد و دانشجو مورد توجه قرار می گیرد:
- صفحه « بسم الرحمن الرحیم »
  - صفحه «عنوان به زبان فارسی (شرح روی جلد)»
  - صفحه « سپاسگزاری »
  - صفحه « تقدیم به » (در صورت تمایل)
  - فهرست مطالب، فهرست جدول ها ، فهرست نمودارها، فهرست شکل ها و فهرست نقشه ها (در صورت لزوم)
  - چکیده
  - فصل های پایان نامه
- فصل اول - کلیات: شامل مقدمه، عنوان تحقیق، بیان مساله (شامل تشریح ابعاد، معرفی دقیق آن، بیان جنبه های مجهول و مبهم و متغیرهای مربوطه) ، پرسش های تحقیق ، اهمیت و ضرورت تحقیق، اهداف تحقیق: شامل اهداف کلی و اهداف جزئی یا فرعی تحقیق ، قلمرو تحقیق: شامل قلمرو مکانی و قلمرو زمانی تحقیق ، تعریف واژه ها، مفاهیم و متغیرها شامل تعاریف نظری و تعاریف عملیاتی، نوع متغیرها

○ فصل دوم مروری بر ادبیات موضوع شامل: مقدمه بررسی نظریه های پیرامون موضوع تحقیق
بررسی تحقیق های انجام شده چارچوب نظری تحقیق مدل مفهومی تحقیق مدل تحلیلی تحقیق
فرضیه های پژوهش

○ فصل سوم: روش تحقیق شامل مقدمه، روش طرح و تحقیق فرایند تحقیق، جامعه آماری، روش
نمونه گیری و حجم نمونه، ابزار گردآوری داده ها (اطلاعات): الف) روایی ابزار جمع آوری داده ها.
ب) پایایی ابزار جمع آوری داده ها، روش گردآوری داده ها (اطلاعات)، روش تجزیه و تحلیل داده
ها (اطلاعات)

○ فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها (یافته های تحقیق) شامل: مقدمه، توصیف متغیرهای جمعیت
شناسی، توصیف متغیرها، آزمون فرضیه ها یا سئوالهای تحقیق

○ فصل پنجم: نتیجه گیری، بحث و پیشنهادها شامل: مقدمه، نتایج تحقیق، بحث و بررسی،
محدودیت ها، پیشنهادها، توصیه ها (در صورت نیاز)

- پیوست ها، فهرست منابع فارسی، فهرست منابع غیر فارسی، چکیده انگلیسی پایان نامه
- مندرجات روی جلد به زبان انگلیسی

۳ - ماهیت درس: عملی

۴ - رویکرد یاددهی-یادگیری: پروژه محور

۵ - منابع آموزشی: کتابهای فراهم سازی طرح تحقیق و نگارش پایان نامه به انتخاب استاد درس و دانشجو

۶ - رویکرد ارزشیابی: دانشجو در جلسه ای با حضور نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه، مدیر گروه، اساتید راهنما
و مشاور و دانشجویان دیگر از کار پژوهشی خود دفاع می نماید. پیشنهاد میشود بخشی از نمره به چاپ مقاله ای
از پایان نامه اختصاص یابد.

منابع و مآخذ

فهرست منابع:

۱. آرمند، محمد؛ نوروززاده، اکبر (۱۳۸۳). نقد و بررسی برنامه درسی دوره های دکترای رشته برنامه ریزی درسی و فلسفه تعلیم و تربیت. فصلنامه سخن سمت. شماره ۱۳. صص ۱۴۳-۱۷۵.
۲. بازرگان، عباس (۱۳۷۴). ارزیابی درونی دانشگاهها و کاربرد آن در بهبود مستمر کیفیت آموزش عالی. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی شماره ۳ و ۴ سال سوم.
۳. برداختچی، محمدحسن (۱۳۸۴). بررسی و مقایسه میزان موفقیت دوره های دکتری پیوسته در رشته های بیوتکنولوژی، فیزیک و ریاضی از دیدگاه دانشجویان، اساتید و مسئولین اجرایی و ارائه راهکارهایی برای بهبود این دوره ها. طرح پژوهشی، مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی.
۴. ساکی، پروین (۱۳۸۵). ارزیابی کیفیت آموزشی دوره های تحصیلات تکمیلی دانشگاه شریاز. طرح تحقیقاتی معاونت پژوهشی دانشگاه شریاز.
۵. سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس و حجازی، الهه. (۱۳۹۲). روش های تحقیق در علوم رفتاری. چاپ ۲۵، انتشارات آگاه، تهران.
۶. صادقی، عباس (۱۳۸۳). آموزش عالی توسعه پایدار. مجموعه مقالات ج اول. موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی
۷. عارفی، محبوبه (۱۳۸۴). برنامه ریزی راهبردی در آموزش عالی. مرکز انتشار جهاد دانشگاهی. واحد دانشگاه شهید بهشتی.
۸. فریدون، عبدالحسین (۱۳۸۳). آموزش عالی و توسعه ملی. آموزش عالی توسعه پایدار. مجموعه مقالات. جلد اول. موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی.
۹. قادری، مصطفی (۱۳۸۳). بسترهای فهم برنامه درسی. انتشارات یادواره کتاب.
۱۰. قورچیان، نادرقلی (۱۳۷۲). رسالت نظام آموزش عالی در نهادی کردن فرهنگ مشارکت فکری مردم در جامعه. فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، ۱.
۱۱. قهرمانی، محمد (۱۳۸۳). ارزیابی کارایی دروسی دوره های تحصیلات تکمیلی دانشگاههای تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در سال تحصیلی ۷۴-۷۳ تا ۷۹-۷۸. میگرد بررسی ارتقای کیفیت آموزش های دانشگاهی. دانشگاه شهید بهشتی.
۱۲. مردیپها، مرتضی (۱۳۸۱). بررسی وضعیت تدریس در دوره های دکترای علوم انسانی. طرح پژوهشی. مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی.
۱۳. ملکی، حسن (۱۳۸۳). بررسی وضعیت دوره های دکتری علوم انسانی. طرح پژوهشی. مؤسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی.
۱۴. منصوری، رضا، (۱۳۸۰). دانشگاه و تعریف آن. فصل نامه رهیافت. شماره ۲۴.

۱۵. موسیوور، نعمت الله، شعبانیورکی، بختیار (۱۳۷۶). ارزیابی برنامه درسی مقطع دکتری رشته های علوم تربیتی در ایران. مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران، جلد دوم، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران. صص ۴۹۷-۴۸۱.

۱۶. مهرمحمدی، محمود(۱۳۸۱). تاملی در ماهیت برنامه درسی: نظرگاهها، رویکردها و چشم اندازها. مشهد: شرکت به نشر.
۱۷. وود هال، مری (۱۹۹۲). توسعه اقتصادی و آموزش عالی. ترجمه هادی شریازی بهشتی، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، سال دوم، شماره ۱، صص. ۱۷۷-۹۲.

18. Seymour, D. T. (1992). *On Q: Causing Quality in Higher Education*. Macmillan Publishing Company, 100 Front St., Riverside, NJ 08075-7500.

19. Fenebaum, A.V.P (1994). *Quality Education and America's Competitive, Quality Progress*.

